LẼ THẬT VỀ SỰ CỨU CHUỘC

Bài 20 - Phần VI-C - Sự mầu nhiệm về các tạo vật mà Đức Chúa Trời đã tạo nên trong ngày thứ Sáu.

Chúng ta tiếp tục suy gẫm những sự mầu nhiệm của Lời Đức Chúa Trời đã chép trong Kinh Thánh, về những công việc mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã làm ***trong ngày thứ Sáu*** của cuộc sáng thế và trong bài chúng ta học hôm nay, chúng ta cùng nhau suy gẫm những sự mầu nhiệm về cấu tạo của thân thể và linh hồn loài người mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời tạo nên, để loài người sẽ cai trị công việc do tay Chúa dựng nên trên đất này.

Sáng thế ký 1:24-29: **Đức Chúa Trời lại phán rằng: Đất phải sanh các vật sống tùy theo loại, tức súc vật, côn trùng, và thú rừng, đều tùy theo loại; thì có như vậy. Đức Chúa Trời làm nên các loài thú rừng tùy theo loại, súc vật tùy theo loại, và các côn trùng trên đất tùy theo loại, Đức Chúa Trời thấy điều đó là tốt lành. Đức Chúa Trời phán rằng: Chúng Ta hãy làm nên loài người như hình Ta và theo tượng Ta, đặng quản trị loài cá biển, loài chim trời, loài súc vật, loài côn trùng bò trên mặt đất, và khắp cả đất. Đức Chúa Trời dựng nên loài người như hình Ngài; Ngài dựng nên loài người giống như hình Đức Chúa Trời; Ngài dựng nên người nam cùng người nữ. Đức Chúa Trời ban phước cho loài người và phán rằng: Hãy sanh sản, thêm nhiều, làm cho đầy dẫy đất; hãy làm cho đất phục tùng, hãy quản trị loài cá dưới biển, loài chim trên trời cùng các vật sống hành động trên mặt đất.**

Bản King James version chép: **[24]And God[H430] said[H559], Let the earth[H776] bring[H3318] forth[H3318] the living[H2416] creature[H5315] after his kind[H4327], cattle[H929], and creeping[H7431] thing, and beast[H2416] of the earth[H776] after his kind[H4327]: and it was so[H3651]. [25]And God[H430] made[H6213] the beast[H2416] of the earth[H776] after his kind[H4327], and cattle[H929] after their kind[H4327], and every[H3605] thing that creepeth[H7431] upon the earth[H127] after his kind[H4327]: and God[H430] saw[H7200] that it was good[H2896]. [26]And God[H430] said[H559], Let us make[H6213] man[H120] in our image[H6754], after our likeness[H1823]: and let them have dominion[H7287] over the fish[H1710] of the sea[H3220], and over the fowl[H5775] of the air[H8064], and over the cattle[H929], and over all[H3605] the earth[H776], and over every[H3605] creeping[H7431] thing that creepeth[H7430] upon the earth[H776]. [27]So God[H430] created[H1254] man[H120] in his own image[H6754], in the image[H6754] of God[H430] created[H1254] he him; male[H2145] and female[H5347] created[H1254] he them. [28]And God[H430] blessed[H1288] them, and God[H430] said[H559] unto them, Be fruitful[H6509], and multiply[H7235], and replenish[H4390] the earth[H776], and subdue[H3533] it: and have dominion[H7287] over the fish[H1710] of the sea[H3220], and over the fowl[H5775] of the air[H8064], and over every[H3605] living[H2416] thing that moveth[H7430] upon the earth[H776].**

Chữ **đất** - **the earth**[H776] chép trong các câu trên, đó là chữ אֶרֶץ - **'erets**, số 776 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***đất, đồng ruộng, thế gian, các dân tộc sống trên trái đất, đồng vắng;***

Chữ **phải sanh** - **bring**[H3318] **forth**[H3318] chép trong các câu trên, đó là chữ יָצָא - **yatsa**, số 3318 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***sanh sản ra, gây ra, hiện ra, lộ ra, lôi cuốn, cuốn hút, lòi ra, nhỏ ra, xảy ra, chuyển tới, đem lại, trải ra, căng ra, tỏ ra, phát ra...***

Chữ **vật** - **creature**[H5315] chép trong câu 24 trên, đó là chữ נֶפֶשׁ- **nephesh**, số 5315 ra từ chữ נָפַשׁ - **naphash**, số 5314 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***tạo vật bởi Đức Chúa Trời có hồn sống, có hơi thở, có thân thể, có huyết sống, có ý muốn, có sự thèm muốn, có sự ao ước, có bổn tánh, có đặc tính riêng, như loài người, thú vật,***

Chữ **sống** - **the living**[H2416] chép trong câu 24 trên, đó là chữ חַי- **chay**, số 2416 ra từ chữ חָיָה- **chayah**, số 2421 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***có sự sống, đang sống, đang tồn tại, có sự nhận thức, sự sống được duy trì, sự sống đang hoạt động, sự sống mạnh mẽ, sự sống thịnh vượng, sự sống thành công, sự sống được phục hồi từ bệnh tật, sự sống được phục hồi từ tai hoạ, sự sống lại từ sự chết, sự sống đời đời;***

Chữ **theo loại** - **kind**[H4327] chép trong câu 24 trên, đó là chữ מִין - **miyn**, số 4327 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***theo sự sắp đặt, theo sự chỉ định, theo sự phân phối, theo hạng, theo hình dạng, theo phạm trù, theo loài;***

Chữ **súc vật** - **cattle**[H929] chép trong 24 câu trên, đó là chữ בְּהֵמָה- **behemah**, số 929 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***thú vật, súc vật, các loài gia súc, các loài thú hoang***;

Chữ **côn trùng** - **creeping**[H7431] **thing** chép trong 24 câu trên, đó là chữ רֶמֶשׂ- **remes**, số 7431 ra từ chữ רָמַשׂ - **ramas**, số 7430 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***các loài sinh vật thân mềm di chuyển chậm bằng cách trườn, bò trong đất, trong nước, trong bùn trên mặt đất;***

Chữ **thú rừng** - **beast**[H2416] chép trong câu 24 trên, đó là chữ חַי- **chay**, số 2416 ra từ chữ חָיָה- **chayah**, số 2421 của tiếng Hê-bơ-rơ, (cùng một chữ **sống** - **the living**[H2416]) có nghĩa là: ***có sự sống, đang sống, đang tồn tại, có sự nhận thức, sự sống được duy trì, sự sống đang hoạt động, sự sống mạnh mẽ, sự sống thịnh vượng,***

sự sống thành công, sự sống được phục hồi từ bệnh tật, sự sống được phục hồi từ tai hoạ, sự sống lại từ sự chết, sự sống đời đời;

Chữ **làm cho sanh sản** - **Be fruitful**[H6509] chép trong câu 28 trên, đó là chữ פָּרָה- **parah**, số 6509 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***làm cho ra nhiều quả, làm cho kết nhiều quả, làm cho sanh ra nhiều nhánh, làm cho gia thêm nhiều, mọc thêm nhiều;***

Chữ **làm cho đầy dẫy** - **replenish**[H4390] chép trong câu 28 trên, đó là chữ מָלֵא - **male'**, số 4390 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***làm cho đầy tràn, làm cho phủ đầy, làm cho no đủ, làm cho phong phú, làm cho thừa thãi,***

Chữ **thêm nhiều** - **multiply**[H7235] chép trong câu 28 trên, đó là chữ רָבָה- **rabah**, số 7235 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***làm cho trở nên lớn, phát triển rộng khắp, làm cho nhiều vô số không thể đếm được,***

Chữ **bắt phục tùng** - **subdue**[H3533] **it** chép trong câu 28 trên, đó là chữ כָּבַשׁ- **kabash**, số 3533 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***chinh phục, bắt phục, khuất phục, bắt phải tuân theo, bắt làm tôi mọi, bắt phải phục vụ;***

Chữ **quản trị** - **have dominion**[H7287] **over** chép trong câu 28 trên, đó là chữ רָדָה - **radah**, số 7287 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***cai trị, thống trị, chi phối, chế ngự, kiềm chế, giày đạp, nô dịch hoá;***

Chữ **loài cá** - **the fish**[H1710] chép trong câu 28 trên, đó là chữ דָּגָה - **dagah**, số 1710 ra từ chữ דָּג - **dag**, số 1709 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***các loài cá di chuyển bằng đuôi, bằng vây hoặc hoặc sự uốn lượn của thân thể, sanh sản nhanh và nhiều hoặc bởi trứng, hoặc bởi con trong nước ngọt, hoặc trong nước mặn.***

Chữ **loài chim - the fowl**[H5775] chép trong câu 28 trên, đó là chữ עוֹף - **owph**, số 5775 ra từ chữ עוּף - **uwph**, số 5774 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***các loài động vật có cánh có thể bay trong khoảng không, như chim, gà, vịt, côn trùng như ong, bướm, chuồn chuồn, dế, muỗi, châu chấu, các loài bọ có cánh, hoặc ma quỷ (là các thiên sứ đã sa ngã);***

Chữ **trên trời** - **of the air**[H8064] chép trong câu 28 trên, đó là chữ שָׁמַיִם- **shamayim**, số 8064 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***trong khoảng không gian trên bầu trời, nơi thiên đàng, trong vũ trụ;***

Cụm từ **cùng các vật sống hành động trên mặt đất - and over every**[H3605] **living**[H2416] **thing that moveth**[H7430] **upon the earth**[H776], chữ **hành động** - **moveth**[H7430] chép trong câu 28 trên, đó là chữ רָמַשׂ - **ramas,** số 7430 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***các loài vật có sự sống sống hành động, di chuyển, đi lại, vận động, trườn, bò, chạy, nhảy trên mặt đất;***

Chúng ta có thể thấy rõ Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã tạo nên loài người theo ảnh tượng của Ngài, nghĩa là Đức Chúa Trời đã tạo nên loài người kém Đức Chúa Trời một chút và khi loài người đã trở nên giống như ảnh tượng của Ngài, thì Đức Chúa Trời mới ban cho loài người quyền cai trị công việc do tay Ngài đã làm ra trên đất này, như Kinh Thánh đã chép:

Thi-Thiên 8:1-9: **Hỡi Đức Giê-hô-va là Chúa chúng tôi, Danh Chúa được sang cả trên khắp trái đất biết bao; Sự oai nghi Chúa hiện ra trên các tầng trời! Nhân vì các cừu địch Chúa, Chúa do miệng trẻ thơ và những con đang bú, mà lập nên năng lực Ngài, đặng làm cho người thù nghịch và kẻ báo thù phải nín lặng. Khi tôi nhìn xem các tầng trời là công việc của ngón tay Chúa, mặt trăng và các ngôi sao mà Chúa đã đặt, loài người là gì, mà Chúa nhớ đến? Con loài người là chi, mà Chúa thăm viếng nó? Chúa làm người kém Đức Chúa Trời một chút, đội cho người sự vinh hiển và sang trọng. Chúa ban cho người quyền cai trị công việc tay Chúa làm, khiến muôn vật phục dưới chân người: Cả loài chiên, loài bò, đến đỗi các thú rừng, chim trời và cá biển, cùng phàm vật gì lội đi các lối biển. Hỡi Đức Giê-hô-va là Chúa chúng tôi, Danh Chúa được sang cả trên khắp trái đất biết bao!**

Chúng ta hãy xem trong ngày thứ Sáu của cuộc sáng thế, Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã tạo nên loài người như thế nào, qua Lời Chúa đã chép.

Sáng thế ký 2:4-8: **Ấy là gốc tích trời và đất khi đã dựng nên, trong lúc Giê-hô-va Đức Chúa Trời dựng nên trời và đất. Vả, lúc đó, chưa có một cây nhỏ nào mọc ngoài đồng, và cũng chưa có một ngọn cỏ nào mọc ngoài ruộng, vì Giê-hô-va Đức Chúa Trời chưa có cho mưa xuống trên đất, và cũng chẳng có một người nào cày cấy đất nữa. Song có hơi nước dưới đất bay lên tưới khắp cùng mặt đất, Giê-hô-va Đức Chúa Trời bèn lấy bụi đất nắn nên hình người, hà sanh khí vào lỗ mũi; thì người trở nên một loài sanh linh. Đoạn, Giê-hô-va Đức Chúa Trời lập một cảnh vườn tại Ê-đen, ở về hướng Đông, và đặt người mà**

Ngài vừa dựng nên ở đó.

Bản King James Version chép câu 7 và câu 8 trên như sau: [7]**And the LORD**[H3068] **God**[H430] **formed**[H3335] **man**[H120] **of the dust**[H6083] **of the ground**[H127]**, and breathed**[H5301] **into his nostrils**[H639] **the breath**[H5397] **of life**[H2416]**; and man**[H120] **became**[H1961] **a living**[H2416] **soul**[H5315]**.** [8]**And the LORD**[H3068] **God**[H430] **planted**[H5193] **a garden**[H1588] **eastward**[H6924] **in Eden**[H5731]**; and there**[H8033] **he put**[H7760] **the man**[H120] **whom**[H834] **he had formed**[H3335]**.**

Chữ **nắn nên** - **formed**[H3335] chép trong câu 7 trên, đó là chữ יָצַר - **yatsar**, số 3335 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***sự vắt, sự ép, sự đúc, sự tạo thành hình theo khuôn mẫu, theo sự sắp đặt, theo tính chất, theo tiêu chuẩn đã định trước;***

Chữ **bụi đất** - **the dust**[H6083] chép trong câu 7 trên, đó là chữ עָפָר - **aphar**, số 6083 ra từ chữ עָפַר - **'aphar**, số 6080 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***đất khô, bụi đất, bột rời rã;***

Chữ **hà** ***(hà hơi)*** - **breathed**[H5301] **into** chép trong câu 7 trên, đó là chữ נָפַח - **naphach**, số 5301 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***sự truyền thổi hơi thở vào, sự thổi vào, sự ban cho sự sống, sự san sẻ sự sống cho;***

Chữ **lỗ mũi** - **nostrils**[H639] chép trong câu 7 trên, đó là chữ אַף - **'aph**, số 639 ra từ chữ אָנַף - **'anaph**, số 599 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***lỗ mũi, mũi, bộ mặt, sắc mặt, vẻ mặt; sự nóng giận, cơn giận, sự bực mình, sự khó chịu, hơi thở mạnh,***

Chữ **của sự sống** - **of life**[H2416] chép trong câu 7 trên, đó là chữ חַי- **chay**, số 2416 ra từ chữ חָיָה- **chayah**, số 2421 của tiếng Hê-bơ-rơ, (cùng một chữ với chữ **sống** - **the living**[H2416]) có nghĩa là: ***có sự sống, sự đang sống, đang tồn tại, có sự nhận thức, sự sống được duy trì, sự sống đang hoạt động, sự sống mạnh mẽ, sự sống thịnh vượng, sự sống thành công, sự sống được phục hồi từ bệnh tật, sự sống được phục hồi từ tai hoạ, sự sống lại từ sự chết, sự sống đời đời;***

Chữ **trở nên** - **became**[H1961] chép trong câu 7 trên, đó là chữ הָיָה - **hâyâh**, số 1961 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***sự trở thành, trở nên, hiện thành, tồn tại, thành hiện thực;***

Chữ **một loài sanh linh** - **a living**[H2416] **soul**[H5315] (tức là một linh hồn sống) chép trong câu 7 trên, đó là chữ נֶפֶשׁ- **nephesh**, số 5315 ra từ chữ נָפַשׁ - **naphash**, số 5314 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***loài động vật bởi Đức Chúa Trời tạo nên có hồn sống, có hơi thở, có thân thể, có huyết sống, có ý muốn, có sự thèm muốn, có sự ao ước, có bổn tánh, có đặc tính riêng, như loài người, thú vật,***

Chữ **lập** - **planted**[H5193] chép trong câu 8 trên, đó là chữ נָטַע - **nata**, số 5193 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***sự thiết lập, thành lập, tạo nên, sự nghĩ ra, đề ra, đặt ra, buộc chặt, gắn chặt, làm chủ một đồn điền;***

Chữ **một cảnh vườn - a garden**[H1588] chép trong câu 8 trên, đó là chữ גַּן - **gan**, số 1588 ra từ chữ גָּנַן - **ganan**, số 1598 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***một cái vườn, đất đai có hàng rào vây quanh, để che chở, để phòng thủ, để bảo vệ, để bảo hộ, để chống giữ, làm vỏ bọc, cái bọc ngoài, để bao vây quân địch, luật sư bào chữa;***

Chữ **hướng đông** - **eastward**[H6924] chép trong câu 8 trên, đó là chữ קֶדֶם-**qedem**, số 6924 ra từ chữ קָדַם- **qadam**, số 6923 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***phía đông, ở phía trước về thời gian, về nơi chốn, nói trước về điều sẽ xảy ra, đi trước, đến trước, điều người ta sẽ gặp, sẽ đối diện với, sẽ chạm trán với, điều đã thấy trước, đã biết trước, đã dự đoán trước, đã làm trước, đã chặn trước, đã giải quyết trước, đã đối phó;***

Chữ **Ê-đen** - **Eden**[H5731] chép trong câu 8 trên, đó là chữ עֵדֶן- **Eden**, số 5731 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***khoái lạc, niềm vui thích, điều thích thú, ý muốn, ý thích, làm vui thích, làm vui sướng, dễ chịu, vừa ý;***

Chữ **đặt - put**[H7760] chép trong câu 8 trên, đó là chữ שׂוּם - **suwm**, số 7760 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***sắp đặt, đặt vào, chỉ định, buộc, đóng, dựng, chọn, bổ nhiệm, lập, quy định, bố trí, điều khiển, chi phối, cai quản, ra lệnh, thiết lập, uỷ nhiệm, định đoạt, quyết định, đưa cho, trao cho, giao phó cho, đem lại, thay đổi, biến đổi;***

Trước khi chúng ta bước vào suy gẫm từng chấm, từng nét chữ trong luật pháp của Đức Chúa Trời, chúng ta phải nhớ lại mạng lệnh mà Đức Chúa Jêsus Christ đã phán về thái độ và trách nhiệm của mọi người tin Chúa đối với Lời của Đức Chúa Trời đã chép trong Kinh Thánh:

Ma-thi-ơ 5:17-20: **Các ngươi đừng tưởng Ta đến đặng phá luật pháp hay là lời tiên tri; Ta đến, không phải để phá, song để làm cho trọn. Vì Ta nói thật cùng các ngươi, đang khi trời đất chưa qua đi, thì một**

chấm một nét trong luật pháp cũng không qua đi được cho đến khi mọi sự được trọn. Vậy, ai hủy một điều cực nhỏ nào trong những điều răn này, và dạy người ta làm như vậy, thì sẽ bị xưng là cực nhỏ trong nước thiên đàng; còn như ai giữ những điều răn ấy, và dạy người ta nữa, thì sẽ được xưng là lớn trong nước thiên đàng. Vì Ta phán cho các ngươi rằng, nếu sự công bình của các ngươi chẳng trỗi hơn sự công bình của các thầy thông giáo và người dòng Pha-ri-si, thì các ngươi chắc không vào nước thiên đàng.

Toàn bộ Lời Chúa, từ sách Sáng thế ký cho tới sách Phục truyền luật lệ ký, được gọi là cuốn sách luật pháp của Đức Chúa Trời, đã ban cho loài người mà trước hết là cho dân Y-sơ-ra-ên, là dân hình bóng về dân thánh của Đức Chúa Trời (theo tiêu chuẩn của danh Y-sơ-ra-ên trong ngôn ngữ Hê-bơ-rơ) còn từ sách Giô-suê cho tới sách Ma-la-chi, được gọi là các sách tiên tri, tức là mọi sự đã được Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời cho phép xảy ra và được chép xuống thành văn tự để tạo nên một con đường (dành cho linh hồn loài người) để dắt dẫn những người sẽ được gọi là tuyển dân của Đức Chúa Trời sống theo Luật pháp của Đức Chúa Trời, hầu cho đến được với Đấng Christ, tức là đến với Đấng cứu cuộc loài người cho Đức Chúa Trời.

Đức Chúa Jêsus Christ đã cảnh báo cho các môn đồ của Ngài biết rằng, hết hảy các Lời của Đức Chúa Trời được chép trong Kinh-Thánh đều làm chứng về Ngài, là làm chứng về Đấng cứu chuộc loài người bằng quyền phép của **lẽ thật**, còn được gọi là **Lời hằng sống và bền vững của Đức Chúa Trời**.

Lời của Đức Chúa Trời là cây sự sống, nghĩa là có gốc, có thân, có nhành, có bông trái cho sự sống lại và sự sống đời đời của loài người và như vậy, nếu người ta không tôn trọng Lời của Đức Chúa Trời đã chép trong Kinh-Thánh và nếu người ta rao giảng Lời Đức Chúa trời không đúng với ý muốn của Đức Chúa Trời, thì các lời mà người ta đã rao giảng đó sẽ mở cửa cho ma quỷ gieo sự nghi ngờ vào trong lòng của những người nghe các lời không trung thực, không đúng với Lời của Đức Chúa Trời và người ta sẽ coi Lời của Đức Chúa Trời là sự nói dối, như những người mang chức vụ thầy thông giáo trong dân Y-sơ-ra-ên đã làm cho dân Y-sơ-ra-ên vậy, và những người mang chức vụ thầy thông giáo đó đã bị Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời phán xét:

Giê-rê-mi 8:1-13: **Đức Giê-hô-va phán: Trong thời đó, người ta sẽ bới xương của các vua Giu-đa, xương của các quan trưởng, xương của các thầy tế lễ, xương của các tiên tri, và xương của các dân cư Giê-ru-sa-lem ra khỏi mồ mả. Người ta sẽ phơi những xương ấy ra dưới mặt trời, mặt trăng, và cơ binh trên trời, tức là những vật mà họ đã yêu mến, hầu việc, bước theo, tìm cầu, và thờ lạy. Những xương ấy sẽ chẳng được thâu lại, chẳng được chôn lại; sẽ như phân trên mặt đất. Mọi kẻ sót của họ hàng gian ác ấy còn lại trong mọi nơi Ta đã đuổi chúng nó đến, chúng nó sẽ cầu chết hơn là sống, Đức Giê-hô-va vạn quân phán vậy. Vậy ngươi khá bảo chúng nó rằng: Đức Giê-hô-va phán như vầy: Người ta vấp ngã, há chẳng đứng dậy sao? Kẻ nào trở đi, há chẳng trở về sao? Vậy thì làm sao mà dân sự Giê-ru-sa-lem này cứ mài miệt trong sự bội nghịch đời đời? Chúng nó khăng khăng giữ điều gian trá, chẳng chịu trở lại. Ta đã lắng tai và nghe: chúng nó chẳng nói ngay thẳng, chẳng có ai ăn năn điều ác của mình, mà rằng: Ta đã làm gì? Thảy đều dong ruổi như ngựa xông vào trận. Chim hạc giữa khoảng không tự biết các mùa nhất định cho nó; chim cu, chim yến, chim nhạn, giữ kỳ dời chỗ ở. Nhưng dân Ta chẳng biết luật pháp của Đức Giê-hô-va! Sao các ngươi nói được rằng: Chúng ta là khôn sáng, có luật pháp Đức Giê-hô-va ở với chúng ta? Nhưng, này, ngọn bút giả dối của bọn thông giáo đã làm cho luật pháp ấy ra sự nói dối! Những kẻ khôn sáng bị xấu hổ, sợ hãi, và bị bắt. Chúng nó đã bỏ Lời của Đức Giê-hô-va; thì sự khôn ngoan nó là thể nào? Vậy nên, Ta sẽ ban vợ chúng nó cho kẻ khác, ruộng chúng nó cho chủ mới; vì từ kẻ rất nhỏ cho đến người rất lớn, ai nấy đều tham lam; từ tiên tri cho đến thầy tế lễ, ai nấy đều làm sự gian dối. Chúng nó rịt vết thương cho con gái dân Ta cách sơ sài, nói rằng: Bình an, bình an! mà không bình an chi hết. Chúng nó làm ra sự gớm ghiếc, há lấy làm xấu hổ ư? đã chẳng xấu hổ chút nào, lại cũng không thẹn đỏ mặt. Vậy nên chúng nó sẽ ngã với những người vấp ngã. Đến ngày thăm phạt, chúng nó sẽ bị lật đổ, Đức Giê-hô-va phán vậy. Đức Giê-hô-va phán: Thật, Ta sẽ diệt hết chúng nó. Chẳng còn trái nho trên cây nho; chẳng còn trái vả trên cây vả; lá sẽ khô rụng; những điều Ta đã ban cho, sẽ bị cất lấy!**

Trước khi Môi-se, tôi tớ của Đức Giê-Hô-va chết, Môi-se đã nhân Danh Đức Giê-Hô-Va mà cảnh cáo dân Y-sơ-ra-ên về việc người ta không được phép thêm vào hay là bớt đi bất kỳ một điều gì trong cuốn sách Luật pháp của Đức Chúa Trời, mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã giao phó cho người chép xuống và giảng dạy cho dân Y-sơ-ra-ên được biết và làm theo, không phải chỉ cho dân Y-sơ-ra-ên trong thời kỳ đó mà thôi, nhưng là

cho dân Y-sơ-ra-ên tương lai, tức là những người sẽ được sanh ra và sống trong thế gian này sẽ tin nhận Danh Đức Giê-Hô-Va và trở nên dân thánh cho Đức Giê-Hô-Va.

Phục truyền luật lệ ký 4:1-20: **Hỡi Y-sơ-ra-ên, bây giờ hãy nghe những mạng lệnh và luật lệ mà ta dạy các ngươi; hãy làm theo, để các ngươi được sống và vào xứ mà Giê-hô-va Đức Chúa Trời của tổ phụ các ngươi ban cho các ngươi nhận được. Các ngươi chớ thêm chi và đừng bớt chi về điều ta truyền cho, để giữ theo các điều răn của Giê-hô-va Đức Chúa Trời các ngươi mà ta đã truyền. Nhân dịp của Ba-anh-Phê-o, mắt các ngươi đã thấy điều Đức Giê-hô-va đã làm; vì Giê-hô-va Đức Chúa Trời ngươi có diệt khỏi giữa ngươi mọi kẻ tin theo Ba-anh-Phê-o. Còn các ngươi, là những kẻ vẫn theo Giê-hô-va Đức Chúa Trời mình, ngày nay hết thảy còn sống. Này đây, ta đã dạy các ngươi những mạng lệnh và luật lệ y như Giê-hô-va Đức Chúa Trời ta đã phán dặn ta, để các ngươi làm theo ở giữa xứ mình sẽ vào đặng nhận lấy. Vậy, các ngươi phải giữ làm theo các mạng lệnh và luật lệ này; vì ấy là sự khôn ngoan và sự thông sáng của các ngươi trước mặt các dân tộc; họ nghe nói về các luật lệ này, sẽ nói rằng: Dân này là một dân khôn ngoan và thông sáng không hai! Vả chăng, há có dân lớn nào mà có các thần mình gần như chúng ta có Giê-hô-va Đức Chúa Trời gần chúng ta, mọi khi chúng ta cầu khẩn Ngài chăng? Lại, há có nước lớn nào có những mạng lệnh và luật lệ công bình như cả luật pháp này, mà ngày nay ta đặt trước mặt các ngươi chăng? Chỉ hãy giữ lấy ngươi, lo canh cẩn thận linh hồn mình, e ngươi quên những điều mà mắt mình đã thấy, hầu cho chẳng một ngày nào của đời ngươi những điều đó lìa khỏi lòng ngươi: phải dạy cho các con và cháu ngươi. Hãy nhớ ngày ngươi chầu Giê-hô-va Đức Chúa Trời ngươi tại Hô-rếp, khi Đức Giê-hô-va phán cùng ta rằng: Hãy nhóm hiệp dân sự để Ta khiến chúng nghe Lời Ta, hầu cho tập kính sợ Ta đang lúc họ còn sống nơi thế thượng, và dạy Lời đó cho con cái mình. Vậy, các ngươi lại gần và đứng dưới núi. Vả, núi cả lửa cháy cho đến tận trời; có sự tối tăm, mây mịt mịt và đen kịt. Từ trong lửa, Đức Giê-hô-va phán cùng các ngươi; các ngươi nghe một tiếng nói, nhưng không thấy một hình trạng nào; chỉ nghe một tiếng mà thôi. Ngài rao truyền cho các ngươi biết sự giao ước của Ngài, tức là mười điều răn, khiến các ngươi gìn giữ lấy, và Ngài chép mười điều răn ấy trên hai bảng đá. Trong lúc đó, Đức Giê-hô-va cũng phán dặn ta dạy các ngươi những mạng lệnh và luật lệ, để các ngươi làm theo tại trong xứ mà mình sẽ đi vào nhận lấy. Vậy, các ngươi hãy cẩn thận giữ lấy linh hồn mình cho lắm, vì các ngươi không có thấy một hình trạng nào trong ngày Giê-hô-va Đức Chúa Trời các ngươi, từ nơi giữa lửa phán cùng các ngươi, tại Hô-rếp; e các ngươi phải làm hư hoại cho mình chăng, và làm một tượng chạm nào, tạo hình trạng của tà thần nào, hoặc hình của người nam hay người nữ, hoặc hình của con thú nào đi trên đất, hoặc hình của vật nào có cánh bay trên trời, hoặc hình của loài côn trùng nào bò trên đất, hay là hình của con cá nào ở trong nước dưới đất; lại, e khi ngươi ngước mắt lên trời thấy mặt trời, mặt trăng, các ngôi sao, tức là toàn cả thiên binh, thì ngươi bị quyến dụ quỳ xuống trước các vì đó, và thờ lạy các tinh tú này mà Giê-hô-va Đức Chúa Trời ngươi đã chia phân cho muôn dân dưới trời chăng. Còn các ngươi, Đức Giê-hô-va đã chọn và rút các ngươi khỏi lò lửa bằng sắt kia, là xứ Ê-díp-tô, để các ngươi thành một dân riêng của Ngài, y như các ngươi đã là điều đó ngày nay.**

Môi-se cũng đã cảnh báo cho hết thảy dân Y-sơ-ra-ên, cùng cho những người nào sẽ trở nên dân Y-sơ-ra-ên biết rằng, Đức Giê-Hô-Va sẽ khiến cho dân Y-sơ-ra-ên hiểu biết các Lời của Đức Giê-Hô-Va và Ngài sẽ tiếp tục tỏ ra cho tuyển dân của Ngài biết những sự mầu nhiệm được giấu bên trong các lời của Luật pháp văn tự này, nghĩa là nếu người ta làm mất đi một chấm hay một nét trong Luật pháp của Đức Chúa Trời, thì các lời đã bị người ta làm thiếu đi dấu chấm, hay làm thiếu nét đó sẽ trở nên vô dụng và những người nào gây ra những sự đó sẽ bị phán xét vào tội nói dối, đồng nghĩa với sự người đó đã làm công việc của ma quỷ, vì ma quỷ là kẻ nói dối và là cha của sự nói dối.

Phục truyền luật lệ ký 29:1-29: **Này là các Lời của sự giao ước mà Đức Giê-hô-va dặn biểu Môi-se lập cùng dân Y-sơ-ra-ên, trong xứ Mô-áp, ngoài sự giao ước Ngài đã lập cùng chúng tại Hô-rếp. Vậy, Môi-se gọi cả Y-sơ-ra-ên mà nói rằng: Các ngươi đã thấy mọi điều Đức Giê-hô-va làm trong xứ Ê-díp-tô dưới mắt các ngươi cho Pha-ra-ôn, quần thần và cả xứ người, tức là những sự thử thách lớn lao, dấu kỳ, phép lạ mà mắt ngươi đã thấy; nhưng cho đến ngày nay Đức Giê-hô-va không ban cho các ngươi một tấm lòng để biết, mắt để thấy hay là tai để nghe. Ta đã dẫn dắt các ngươi bốn mươi năm trong đồng vắng, áo xống không cũ trên mình ngươi, giày không mòn dưới chân ngươi, các ngươi không có ăn bánh, uống rượu hay là vật chi say, để cho biết rằng Ta, Giê-hô-va, là Đức Chúa Trời của các ngươi. Khi các ngươi đến chốn**

này, Si-hôn, vua Hết-bôn, và Óc, vua Ba-san, đi ra đón đặng giao chiến cùng chúng ta; chúng ta có đánh bại họ, chiếm xứ họ và ban cho chi phái Ru-bên, Gát, và nửa chi phái Ma-na-se, làm sản nghiệp. Vậy, các ngươi khá gìn giữ làm theo những Lời của sự giao ước này, hầu cho các ngươi được may mắn trong mọi việc mình làm. Hết thảy các ngươi, nào trưởng tộc, các chi phái, nào các trưởng lão, nào các quan cai, nào mọi người nam của Y-sơ-ra-ên, những con trẻ và vợ các ngươi, nào kẻ khách lạ ở trong trại quân ngươi, từ người chặt củi cho đến người xách nước, ngày nay hãy đến chầu trước mặt Giê-hô-va Đức Chúa Trời ngươi, đặng vào trong sự giao ước của Giê-hô-va Đức Chúa Trời ngươi, và vào trong Lời thề mà Giê-hô-va Đức Chúa Trời ngươi lập cùng ngươi ngày nay, hầu cho ngày nay Ngài lập ngươi lên làm dân của Ngài, và Ngài làm Đức Chúa Trời ngươi, y như Ngài đã phán cùng ngươi, và thề cùng tổ phụ ngươi, là Áp-ra-ham, Y-sác, và Gia-cốp. Chẳng phải chỉ với các ngươi mà ta lập giao ước và Lời thề này thôi; nhưng lập với người nào ngày nay đứng tại đây cùng chúng ta, trước mặt Giê-hô-va Đức Chúa Trời chúng ta, luôn với những người nào không có cùng chúng ta trong ngày nay. Các ngươi biết sự kiều ngụ của chúng ta trong xứ Ê-díp-tô, và chúng ta đi ngang qua các nước là làm sao. Đang khi đi ngang địa phận chúng nó, các ngươi đã thấy sự gớm ghiếc của chúng nó, và những tà thần quái gở bằng cây, bằng đá, bằng bạc, và bằng vàng ở nơi chúng nó. Trong các ngươi, chớ có người nam, người nữ, họ hàng hay là chi phái nào ngày nay trở lòng bỏ Giê-hô-va Đức Chúa Trời chúng ta, đặng đi hầu việc các thần của những dân tộc ấy; trong các ngươi cũng chớ có rễ sanh ra vật độc và ngải cứu. Ai nghe các Lời của sự thề này, chớ có tự khoe nơi lòng rằng: Ta sẽ được bình an, dầu khi ta đi theo sự cứng lòng ta, đến nỗi vật được tưới với vật bị khô, đều cùng hư nát. Đức Giê-hô-va không khứng tha tội cho người, nhưng bấy giờ, cơn giận và sự kỵ tà của Đức Giê-hô-va nổi lên cùng người, và hết thảy sự rủa sả ghi trong sách này sẽ chất nặng trên mình người; Đức Giê-hô-va sẽ xóa tên người khỏi dưới trời, và biệt người ra khỏi các chi phái Y-sơ-ra-ên, để bị tai họa, chiếu theo hết các Lời trù ẻo của giao ước đã ghi trong sách luật pháp này. Đời sau, con cháu sanh ra sau các ngươi, và người khách ở phương xa đến, khi thấy những tai vạ và chứng bệnh mà Đức Giê-hô-va đã hành hại xứ này, khi thấy toàn xứ chỉ diêm, muối, và cháy tiêu, không giống gieo, không sản vật chi hết, chẳng một thứ cỏ nào mọc, giống như sự hủy hoại của Sô-đôm và Gô-mô-rơ, Át-ma và Sê-bô-im bị Đức Giê-hô-va phá diệt trong cơn thạnh nộ Ngài, thì chúng nó và các nước sẽ hỏi rằng: Sao Đức Giê-hô-va đãi xứ này như thế? Căn cớ của sự thạnh nộ lớn lao này là làm sao? Người ta sẽ đáp rằng: Ấy vì họ bội giao ước mà Giê-hô-va, Đức Chúa Trời của tổ phụ họ, đã lập cùng họ, khi dẫn họ ra khỏi xứ Ê-díp-tô; Ấy vì họ đi hầu việc và thờ lạy các thần mà mình chưa hề biết, và Ngài không phân phát cho. Cơn thạnh nộ của Đức Giê-hô-va đã nổi phừng lên cùng xứ này, đặng giáng trên nó các sự rủa sả ghi trong sách này, và trong cơn thạnh nộ, hờn giận, và nổi nóng, Đức Giê-hô-va đã rút dân này khỏi đất họ, và ném vào một xứ khác, như điều đó hiện có ngày nay. Những sự bí mật thuộc về Giê-hô-va Đức Chúa Trời chúng ta; song những sự bày tỏ thuộc về chúng ta, và con cháu chúng ta đời đời, để chúng ta làm theo mọi lời của luật pháp này.

Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời là Đấng Mưu luận, sự Khôn ngoan của Ngài là không thể dò, đã ban cho loài người sự thông sáng để nhờ đó mà người ta làm ra đủ mọi thứ nghề thợ *(dù loài người tự cho rằng ấy là do họ thông minh nên mới sáng tạo được những sự đó!)*, để khi người ta nhận biết Ngài, thì họ sẽ sợ hãi bởi sự kiêu ngạo của mình, mà không biết rằng, ngoài Đức Chúa Trời ra, loài người chẳng làm chi được.

Loài người đã chế tạo ra rất nhiều loại máy móc hoặc cơ, điện hoặc điện tử, và người ta cũng biết rằng các sản phẩm đó sẽ bị hư hỏng, cần phải được sửa chữa và cần phải được thay thế các phần bị hư hỏng đó và người ta biết đào tạo những người có sự hiểu biết các loại máy móc đó, để phục hồi khả năng của các máy đó mà phục vụ cho cuộc sống của loài người. Đức Chúa Trời đã ban cho loài người sự hiểu biết để chế ra nhiều loại máy móc để hiểu biết và nhìn thấy cấu tạo của thân thể loài người, để qua những sự hiểu biết đó mà người ta chế ra các loại thuốc để chữa bệnh, để phục hồi sức khoẻ, hoặc thực hành việc phẫu thuật thân thể những người bị bệnh hoặc bị tai nạn và chính sự hiểu biết của người ta sẽ giúp cho người ta biết chế ra các loại dụng cụ phục vụ ngành y, hoặc ngành dược để phục hồi sự sống của thân thể loài người.

Trong cuộc sống thuộc linh của người tin Chúa cũng vậy, người ta phải có sự hiểu biết về cấu tạo của linh hồn mình cùng sức sự sống của linh hồn người ta cũng vậy, cần phải được nuôi dưỡng bằng bánh và nước hằng sống của Đức Chúa Trời, là những sự mà mắt của loài người xác thịt không thể biết được, nhưng qua những

sự tỏ ra của Đức Thánh-Linh, là Thần Lẽ thật mà chúng ta được hiểu biết những sự thuộc về lẽ thật và áp dụng những sự đó trải suốt cuộc đời theo Chúa của mình, vì nếu dân sự của Đức Chúa Trời mà từ bỏ sự thông biết, tức là từ bỏ sự hiểu biết ý nghĩa của Lời Đức Giê-Hô-Va, thì Đức Chúa Trời sẽ từ bỏ người đó, vì như A-đam đã bỏ Lời của Đức Chúa Trời mà nghe theo lời của vợ mình (là bóng về sự chiều theo ý muốn của xác thịt mình), thì người đã phải chết thể nào, thì bất kỳ người nào đã tin Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời rồi mà từ bỏ sự hiểu biết về Lời của Đức Chúa Trời, thì linh hồn người đó cũng sẽ chết và Đức Giê-Hô-Va cũng từ bỏ con cái của họ và những người đó sẽ không được làm dân thầy tế lễ của Đức Chúa Trời nữa.

Ô-sê 4:6-7: **Dân Ta bị diệt vì cớ thiếu sự thông biết. Bởi ngươi bỏ sự thông biết thì Ta cũng bỏ ngươi, đặng ngươi không làm thầy tế lễ cho Ta nữa; bởi ngươi đã quên luật pháp của Đức Chúa Trời mình, thì Ta cũng sẽ quên con cái ngươi. Chúng nó sanh sản nhiều ra bao nhiêu, thì chúng nó lại phạm tội nghịch cùng Ta bấy nhiêu: Ta sẽ đổi sự vinh hiển của chúng nó ra sỷ nhục.**

Hầu như hết thảy mọi người tin Chúa đều được nghe nói về việc loài người được Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời tạo nên bằng Lời của Ngài, nhưng điều đó không đơn giản như người ta đã nghĩ rằng, Đức Chúa Trời chỉ phán một Lời, thì muôn vật liền có như cách người ta nghĩ, vì trước khi Đức Giê-Hô-Va phán Lời của Ngài ra để tạo nên một vật gì, một sự gì, thì Ngài là Đấng toàn năng đã nghĩ những sự đó ở trong lòng và chính tư tưởng và sự hiểu biết của Đức Chúa Trời đã thiết kế, đã sắp đặt mọi sự theo điều Ngài muốn và bấy giờ Ngài mới phán ra quyết định trong sự toàn năng, toàn tri của Ngài và bấy giờ, vật Ngài muốn đó sẽ được tạo nên.

Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã tạo nên loài người và Ngài ban cho mỗi người có các khả năng khác nhau trong sự biết trước của Ngài và Thần của Đức Giê-Hô-Va đã sáng tạo nên loài người và loài người nhờ ơn của Đức Chúa Trời ban cho mà biết chế tạo các vật phục vụ cho sự sống của loài người. Người ta biết vận dụng kiến thức mà mình đã trau dồi, đã nghiên cứu mà tạo nên nhiều thứ dụng cụ, đồ dùng, máy móc, từ đơn giản đến phức tạp, tinh vi, nhưng tất cả mọi sự đó đều cần có các bản thiết kế, sự chỉ dẫn cách sử dụng, vận hành và sửa chữa các thiết bị đó, cùng ghi lại những sự đã xảy ra để bảo quản, bảo vệ các máy móc đó được lâu bền.

Sự hiểu biết của người chế tạo, người sử dụng, người vận hành có trách nhiệm sẽ gia thêm thời gian cho các thiết bị đó hoạt động được lâu dài thể nào, thì đối với sự sống thuộc linh của tin Chúa cũng như vậy.

Toàn bộ Lời Chúa chép thành văn tự trong sách Luật pháp của Đức Chúa Trời, để được áp dụng cho sự sống của thân thể xác thịt và những sự đó là thuộc về sự thờ phượng và hầu việc Đức Chúa Trời nơi đền tạm, nhưng khi kỳ hoán cải đã đến, tức là khi giá cứu chuộc đã hoàn thành (qua sự chết và sự sống lại của Đức Chúa Jêsus Christ), thì Thánh-Linh của Đấng Christ đã đến trên Hội Thánh của Ngài, bấy giờ những sự đã chép thành văn tự về sự Thờ phượng, sự hầu việc Đức Chúa Trời nơi đền tạm đó phải được thay đổi, nghĩa là được làm theo cách mới của Đức Thánh-Linh, chứ không theo cách cũ của văn tự nữa, như Lời Chúa có chép:

Giăng 4:21-24: **Đức Chúa Jêsus phán rằng: Hỡi người đàn bà, hãy tin Ta, giờ đến, khi các ngươi thờ lạy Cha, chẳng tại trên hòn núi này, cũng chẳng tại thành Giê-ru-sa-lem. Các ngươi thờ lạy sự các ngươi không biết, chúng ta thờ lạy sự chúng ta biết, vì sự cứu chuộc bởi người Giu-đa mà đến. Nhưng giờ hầu đến, và đã đến rồi, khi những kẻ thờ phượng thật lấy tâm thần và lẽ thật mà thờ phượng Cha: ấy đó là những kẻ thờ phượng mà Cha ưa thích vậy. Đức Chúa Trời là Thần, nên ai thờ lạy Ngài thì phải lấy tâm thần và lẽ thật mà thờ lạy.**

Hê-bơ-rơ 9:1-28: **Ước trước cũng có những luật về việc thờ phượng và một nơi thánh dưới đất. Vả, một đền tạm đã dựng lên: phần thứ nhất gọi là nơi thánh, có chân đèn, bàn và bánh bày ra; rồi đến phía trong màn thứ hai, tức là phần gọi là nơi rất thánh, có lư hương bằng vàng và hòm giao ước, toàn bọc bằng vàng. Trong hòm có một cái bình bằng vàng đựng đầy ma-na, cây gậy trổ hoa của A-rôn, và hai bảng giao ước; phía trên có hai chê-ru-bin vinh hiển, bóng nó che phủ nơi chuộc tội. Nhưng đây không phải dịp kể các điều đó cho rõ ràng. Các vật đã sắp đặt như vậy, hằng ngày những thầy tế lễ vào phần thứ nhất trong đền tạm, đặng làm trọn việc tế lễ; nhưng, phần thứ hai, thì mỗi năm một lần chỉ một mình thầy tế lễ thượng phẩm vào, chẳng bao giờ mà không đem huyết dâng vì chính mình và vì sự lầm lỗi dân chúng. Đức Thánh Linh lấy đó chỉ ra rằng hễ đền tạm thứ nhất đang còn, thì đường vào nơi rất thánh chưa mở. Ấy là một hình bóng chỉ về đời bây giờ, để tỏ rằng các lễ vật và hy sinh dâng đó, không có thể làm cho kẻ thờ phượng được vẹn lành về lương tâm. Đó chẳng qua là mạng lệnh của xác thịt, cũng như các lễ ăn, uống, rửa sạch, chỉ lập cho đến kỳ hoán cải vậy. Nhưng Đấng Christ đã hiện đến, làm thầy tế lễ thượng phẩm của những sự tốt lành sau này; Ngài đã vượt qua đền tạm lớn hơn và trọn vẹn hơn,**

không phải tay người dựng ra, nghĩa là không thuộc về đời này; Ngài đã vào nơi rất thánh một lần thì đủ hết, không dùng huyết của dê đực và của bò con, nhưng dùng chính huyết mình, mà được sự chuộc tội đời đời. Vì nếu huyết của dê đực bò đực cùng tro bò cái tơ mà người ta rưới trên kẻ ô uế còn làm sạch được phần xác thịt họ và nên thánh thay, huống chi huyết của Đấng Christ, là Đấng nhờ Đức Thánh Linh đời đời, dâng chính mình không tì tích cho Đức Chúa Trời, thì sẽ làm sạch lương tâm anh em khỏi công việc chết, đặng hầu việc Đức Chúa Trời hằng sống, là dường nào! Nhân đó, Ngài là Đấng trung bảo của giao ước mới, để khi Ngài chịu chết mà chuộc tội đã phạm dưới giao ước cũ, thì những kẻ được kêu gọi nhận lãnh cơ nghiệp đời đời đã hứa cho mình. Vì khi có chúc thư *(tờ di chúc)*, thì cần phải đợi đến kẻ trối *(người viết di chúc)* chết đã. Chúc thư *(tờ di chúc)* chỉ có giá trị sau lúc chết, vì hễ kẻ trối *(người viết di chúc)* còn sống thì nó không có quyền gì. Ấy vậy, chính giao ước trước nào chẳng phải là không dùng huyết mà lập. Lúc Môi-se phán mọi điều răn của luật pháp cho dân chúng, có lấy huyết của bò con và dê đực, với nước, dây nhung đỏ tía và nhành ngưu tất rảy trên sách cùng trên cả dân chúng, mà nói rằng: Này là huyết của sự giao ước mà Đức Chúa Trời đã dạy lập với các ngươi. Đoạn, người cũng lấy huyết rảy đền tạm cùng mọi đồ thờ. Theo luật pháp thì hầu hết mọi vật đều nhờ huyết mà được sạch: không đổ huyết thì không có sự tha thứ. Vậy, nếu những tượng chỉ về các vật trên trời đã phải nhờ cách ấy mà được sạch, thì chính các vật trên trời phải nhờ của lễ càng quý trọng hơn nữa để được sạch. Vả Đấng Christ chẳng phải vào nơi thánh bởi tay người làm ra, theo kiểu mẫu nơi thánh thật, bèn là vào chính trong trời, để bây giờ vì chúng ta hiện ra trước mặt Đức Chúa Trời. Ấy chẳng phải là dâng chính mình Ngài nhiều lần, như thầy tế lễ thượng phẩm mỗi năm vào trong nơi rất thánh mà dâng huyết không phải là huyết mình; bằng chẳng vậy, thì từ buổi sáng thế đến nay, Ngài đã phải chịu khổ nhiều lần rồi. Nhưng hiện nay đến cuối cùng các thời đại, Ngài đã hiện ra chỉ một lần, dâng mình làm tế lễ để cất tội lỗi đi. Theo như đã định cho loài người phải chết một lần, rồi chịu phán xét, cũng vậy, Đấng Christ đã dâng mình chỉ một lần đặng cất tội lỗi của nhiều người; Ngài lại sẽ hiện ra lần thứ hai, không phải để cất tội lỗi đi nữa, nhưng để ban sự cứu chuộc cho kẻ chờ đợi Ngài.

Chúng ta đang ở trong kỳ hoán cải và Đức Thánh-Linh đã và đang tiếp tục dắt dẫn chúng ta vào các lẽ thật của Lời Đức Chúa Trời, như Đức Giê-Hô-Va đã qua tôi tớ Ngài, là Môi-se, mà nói trước rằng: **Những sự bí mật thuộc về Giê-hô-va Đức Chúa Trời chúng ta; song những sự bày tỏ thuộc về chúng ta, và con cháu chúng ta đời đời, để chúng ta làm theo mọi Lời của luật pháp này.** (Phục truyền luật lệ ký 29:29)

Đức Chúa Jêsus Christ đã tỏ cho các môn đồ của Ngài biết rằng, các Lời mà Ngài đã phán với họ, cũng như trong các Lời mà Đức Chúa Trời đã phán và được chép trong Kinh-Thánh đều là thần linh và sự sống, vậy nên mọi người tin Chúa phải biết nhờ cậy Đức Thánh-Linh, để qua Ngài mà nhận biết những sự sâu nhiệm, được gọi là thần linh và sự sống cho sự sống lại của linh hồn chúng ta, vì ý nghĩa của chữ **biết** mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời sẽ ban cho những người nào kính sợ Ngài và yêu mến các Lời của Ngài được biết ý nghĩa của Lời Ngài, đó là chữ **ידע - yada'**, số 3045 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***sự biết, sự hiểu được, sự phân biệt được, sự nhận thức được, sự lĩnh hội được, sự thấy được, sự nhận ra, khả năng nhận xét, khả năng quan sát để hiểu, khám phá ra, phát hiện ra, sự để ý đến, sự cân nhắc, sự quan tâm đến, sự nắm được ý, sự tiếp nhận được;***

Chúng ta hãy xem Gióp, người công bình của Đức Chúa Trời, đã ***ao ước được biết*** ý của Lời Đức Chúa Trời.

Gióp 23:1-5: **Gióp đáp rằng: Cho đến ngày nay, sự than siết tôi hãy còn cay đắng, tay đè trên tôi nặng hơn sự rên siết tôi. Ôi! Chớ chi tôi biết (ידע- yada') nơi nào tìm được Chúa, hầu cho đi đến trước tòa của Ngài? Tôi hẳn sẽ giãi bày duyên cớ tôi trước mặt Ngài, và làm đầy miệng tôi những lý luận. Tôi sẽ biết (ידע- yada') các Lời Ngài đáp lại cho tôi, và hiểu điều Ngài muốn phán cùng tôi.**

Đức Chúa Jêsus Christ đã phán về giá trị của việc khi người ta hiểu biết Lời của Đức Chúa Trời như sau.

Giăng 8:31-32: **Bấy giờ Ngài phán cùng những người Giu-đa đã tin Ngài, rằng: Nếu các ngươi hằng ở trong đạo (Lời) Ta, thì thật là môn đồ Ta; các ngươi sẽ biết lẽ thật, và lẽ thật sẽ buông tha các ngươi.**

Bây giờ chúng ta cùng suy gẫm những sự mầu nhiệm của các Lời mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã tỏ ra cho Môi-se chép xuống trong cuốn sách Luật pháp của Ngài, là cuốn sách chép về loài người chúng ta và cũng là sách làm chứng về Đức Chúa Jêsus Christ.

Trước hết là chúng ta hãy xem vật liệu mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã dùng để tạo nên thân thể xác thịt của loài người chúng ta, đó là bụi ở trên mặt đất này.

Sáng thế ký 2:5-7: **Vả, lúc đó, chưa có một cây nhỏ nào mọc ngoài đồng, và cũng chưa có một ngọn cỏ nào mọc ngoài ruộng, vì Giê-hô-va Đức Chúa Trời chưa có cho mưa xuống trên đất, và cũng chẳng có một người nào cày cấy đất nữa. Song có hơi nước dưới đất bay lên tưới khắp cùng mặt đất, Giê-hô-va Đức Chúa Trời bèn lấy bụi đất nắn nên hình người, hà sanh khí vào lỗ mũi; thì người trở nên một loài sanh linh.**

Bản King James version chép: [5]**And every**[H3605] **plant**[H7880] **of the field**[H7704] **before**[H2962] **it was in the earth**[H776], **and every**[H3605] **herb**[H6212] **of the field**[H7704] **before**[H2962] **it grew**[H6779]**: for the LORD**[H3068] **God**[H430] **had not caused it to rain**[H4305] **upon the earth**[H776], **and there was not a man**[H120] **to till**[H5647] **the ground**[H127]. [6]**But there went**[H5927] **up a mist**[H108] **from the earth**[H776], **and watered**[H8248] **the whole**[H854-H3605] **face**[H6440] **of the ground**[H127]. [7]**And the LORD**[H3068] **God**[H430] **formed**[H3335] **man**[H120] **of the dust**[H6083] **of the ground**[H127], **and breathed**[H5301] **into his nostrils**[H639] **the breath**[H5397] **of life**[H2416]**; and man**[H120] **became**[H1961] **a living**[H2416] **soul**[H5315].

Chữ **hơi nước** - **a mist**[H108] chép trong câu 6 trên, đó là chữ אֵד-**'ed**, số 108 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***sương mù bao bọc, hơi nước bay lên từ mặt đất, sự nói chuyện tầm phào,***

Chữ **tưới** - **watered**[H8248] chép trong câu 6 trên, đó là chữ שָׁקָה - **shaqah**, số 8248 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***sự ban cho uống, sự tưới, sự rửa vết thương, sự uống, khiến cho được uống nước,***

Chữ **khắp cùng mặt đất** - **the whole**[H854-H3605] **face**[H6440] **of the ground**[H127], có nghĩa là trên toàn bộ bề mặt của trái đất đều bao phủ bởi sương mù, tức là hơi nước bay lên từ mặt đất, là bóng về một môi trường không có sự sống, giống như các hành tinh lơ lửng trong vũ trụ mà loài người đã sử dụng con tàu không gian bay lên một số hành tinh như sao hoả, để tìm kiếm những sự lạ lùng ở trên đó và người ta đã chỉ thấy bụi đất mà thôi.

Thần của Đức Chúa Trời vận hành trên bề mặt của trái đất và Ngài đã ép, nặn, đúc, tạo nên thân hình theo thân hình thật của linh hồn loài người, như người thợ gốm lấy đất sét mà nhào nặn và đúc nên những chiếc bình vậy, như Lời Đức Giê-Hô-Va đã phán:

Ê-sai 45:8-13: **Hỡi các tầng trời, hãy sa móc xuống từ trên cao, vòng khung hãy đổ sự công bình xuống! Đất hãy tự nẻ ra, đặng sanh sự cứu chuộc, sự công bình mọc lên cả một lần! Ta, là Đức Giê-hô-va, đã dựng nên sự đó. Khốn thay cho kẻ cãi lại với Đấng tạo nên mình! một bình trong các bình bằng đất! Đất sét há dễ nói cùng thợ gốm là người nhồi mình rằng: Ngươi làm chi? hoặc việc ngươi làm ra há nói rằng: Nó không có tay? Khốn thay cho kẻ nói cùng cha mình rằng: Cha sinh ra gì? và cùng đàn bà rằng: Ngươi đẻ gì? Đức Giê-hô-va, Đấng Thánh của Y-sơ-ra-ên, tức là Đấng đã làm ra Y-sơ-ra-ên, phán như vầy: Các ngươi hãy hỏi Ta về những sự sẽ đến; hãy bảo Ta về sự các con trai Ta, và về việc làm bởi tay Ta. Ấy chính Ta đã làm ra đất, dựng nên loài người ở trên đất; chính Ta, tức là tay Ta, đã giương ra các tầng trời, và đã truyền bảo các cơ binh nó. Ấy chính Ta đã dấy người lên trong sự công bình, và sẽ ban bằng mọi đường lối người. Người sẽ lập lại thành Ta, và thả kẻ bị đày của Ta, không cần giá chuộc, cũng không cần phần thưởng, Đức Giê-hô-va vạn quân phán vậy.**

Chúng ta đang học lẽ thật mầu nhiệm về sự cứu chuộc của Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời làm cho loài người, là điều mà trong sự biết trước của Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời, Ngài đã thấy trước những sự sẽ xảy đến với loài người mà Ngài sẽ tạo nên cho được sống ở trên trái đất này, mà những sự đã xảy đến trong buổi sáng thế của Đức Giê-Hô-va cũng là những sự sẽ xảy đến với loài người sẽ được sanh ra, cho tới khi tận thế.

Thi-Thiên 90:1-17: **Lạy Chúa, từ đời này qua đời kia Chúa là nơi ở của chúng tôi. Trước khi núi non chưa sanh ra, đất và thế gian chưa dựng nên, từ trước vô cùng cho đến đời đời Chúa là Đức Chúa Trời. Chúa khiến loài người trở vào bụi tro, và phán rằng: Hỡi con cái loài người, hãy trở lại. Vì một ngàn năm trước mắt Chúa khác nào ngày hôm qua đã qua rồi, giống như một canh của đêm. Chúa làm chúng nó trôi đi như nước chảy cuồn cuộn; chúng nó khác nào một giấc ngủ, ban mai họ tựa như cây cỏ xanh tươi: Sáng ngày cỏ nở bông và tốt tươi; Buổi chiều người ta cắt nó và nó héo. Thật, chúng tôi bị hao mòn vì cơn giận của Chúa, bị bối rối bởi sự thạnh nộ Chúa. Chúa đã đặt gian ác chúng tôi ở trước mặt Chúa, để những tội lỗi kín đáo chúng tôi trong ánh sáng mặt Chúa. Bởi cơn giận của Chúa, các ngày chúng tôi đều qua đi; Năm chúng tôi tan mất như hơi thở. Tuổi tác của chúng tôi đến được bảy mươi, còn nếu mạnh khỏe thì đến tám mươi; Song sự kiêu căng của nó bất quá là lao khổ và buồn thảm, vì đời sống chóng**

qua, rồi chúng tôi bay mất. Ai biết sức sự giận của Chúa? Tùy theo sự kính sợ xứng đáng cho Chúa, ai biết sức sự nóng nả Chúa? Cầu xin Chúa dạy chúng tôi biết đếm các ngày chúng tôi, hầu cho chúng tôi được lòng khôn ngoan. Đức Giê-hô-va ơi, xin hãy trở lại. Cho đến chừng nào? Xin đổi lòng về việc các tôi tớ Chúa. Ôi! xin Chúa cho chúng tôi buổi sáng được thỏa dạ về sự nhân từ Chúa, thì trọn đời chúng tôi sẽ hát mừng vui vẻ. Xin Chúa làm cho chúng tôi được vui mừng tùy theo các ngày Chúa làm cho chúng tôi bị hoạn nạn, và tùy theo những năm mà chúng tôi đã thấy sự tai họa. Nguyện công việc Chúa lộ ra cho các tôi tớ Chúa, và sự vinh hiển Chúa sáng trên con cái họ! Nguyện ơn Chúa, là Đức Chúa Trời chúng tôi, giáng trên chúng tôi; Cầu Chúa lập cho vững công việc của tay chúng tôi; Phải, xin lập cho vững công việc của tay chúng tôi.

Lời của Đức Chúa Trời tỏ cho chúng ta thấy cảnh hoang tàn của bề mặt trái đất, khi mà Lời của Đức Chúa Trời chưa được tỏ ra, ân điển của Đức Chúa Trời chưa được ban xuống và loài người bằng bụi đất sống trong tuyệt vọng, không thấy sự cứu chuộc, môi miệng của loài người than thở và tư tưởng trong lòng của người ta nói ra những sự hư không, mà hình ảnh của sương mù bao phủ bề mặt của trái đất trong thời kỳ đầu tiên của trái đất đó là bóng. Dầu vậy, Thần của Đức Giê-Hô-va đến thăm viếng loài người và Ngài đã sắm sẵn cho loài người con đường của sự cứu chuộc, đó là Đức Giê-Hô-va ban Luật pháp của Ngài cho loài người và sức mạnh của Luật pháp được ví như công việc của người thợ gốm, nhào nặn, ép, đúc, nén những bụi đất đã được nhào nặn thành một thân thể theo tầm thước của linh hồn mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã định cho phải như vậy, đó là ý nghĩa của chữ **nắn nên - formed**[H3335] chép trong Sáng thế ký 2 câu 7 trên, đó là chữ יָצַר - **yatsar**, số 3335 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***sự vắt, sự ép, sự đúc, sự tạo thành hình theo khuôn mẫu, theo sự sắp đặt, theo tính chất, theo tiêu chuẩn đã định trước;***.

Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời muốn tuyển dân của Ngài hiểu rõ ý nghĩa của Lời Chúa đã chép trong Kinh Thánh, hầu cho linh hồn loài người biết Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời là nơi trông cậy trong sự cuối cùng của mình. Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã nhiều lần kêu gọi loài người trở lại với Ngài, thì Ngài sẽ trở lại với họ và Thần của Ngài sẽ khiến họ được sống lại.

Ê-sai 55:1-13: **Hỡi những kẻ nào khát, hãy đến suối nước! Và người nào không có tiền bạc, hãy đến, mua mà ăn! Hãy đến, mua rượu và sữa mà không cần tiền, không đòi giá. Sao các ngươi trả tiền để mua đồ không phải là bánh? Sao các ngươi đem công lao mình đổi lấy vật chẳng làm cho no? Hãy chăm chỉ nghe Ta, hãy ăn của ngon, và cho linh hồn các ngươi vui thích trong của béo. Hãy nghiêng tai, và đến cùng Ta; hãy nghe Ta, thì linh hồn các ngươi được sống. Ta sẽ lập với các ngươi một giao ước đời đời, tức là sự nhân từ chắc thật đã hứa cùng Đa-vít. Này, Ta đã lập người lên làm chứng kiến cho các nước, làm quan trưởng và quan tướng cho muôn dân. Này, ngươi sẽ kêu gọi nước mà ngươi chưa hề biết, và nước chưa hề biết ngươi sẽ chạy đến cùng ngươi, vì cớ Giê-hô-va Đức Chúa Trời ngươi, là Đấng Thánh của Y-sơ-ra-ên, là Đấng đã làm vinh hiển ngươi. Hãy tìm kiếm Đức Giê-hô-va đang khi mình gặp được; hãy kêu cầu đang khi Ngài ở gần! Kẻ ác khá bỏ đường mình, người bất nghĩa khá bỏ các ý tưởng; hãy trở lại cùng Đức Giê-hô-va, Ngài sẽ thương xót cho, hãy đến cùng Đức Chúa Trời chúng ta, vì Ngài tha thứ dồi dào. Đức Giê-hô-va phán: Ý tưởng Ta chẳng phải ý tưởng các ngươi, đường lối các ngươi chẳng phải đường lối Ta. Vì các tầng trời cao hơn đất bao nhiêu, thì đường lối Ta cao hơn đường lối các ngươi, ý tưởng Ta cao hơn ý tưởng các ngươi cũng bấy nhiêu. Vả, như mưa và tuyết xuống từ trên trời và không trở lại nữa, mà đượm nhuần đất đai, làm cho sanh ra và kết nụ, đặng có giống cho kẻ gieo, có bánh cho kẻ ăn, thì Lời nói của Ta cũng vậy, đã ra từ miệng Ta, thì chẳng trở về luống nhưng, mà chắc sẽ làm trọn điều Ta muốn, thuận lợi công việc Ta đã sai khiến nó. Vì các ngươi sẽ đi ra vui vẻ, được đưa đi trong sự bình an. Trước mặt các ngươi, núi và đồi sẽ trỗi tiếng ca hát, mọi cây cối ngoài đồng sẽ vỗ tay. Cây tùng sẽ mọc lên thay cho bụi gai, và cây sim sẽ lớn lên thay cho gai gốc; điều đó sẽ làm cho biết Danh Đức Giê-hô-va, và là một dấu đời đời không hề tuyệt diệt.**

Khi loài người trở lại cùng Đức Giê-Hô-va và tiếp nhận, vâng giữ và tuân theo Luật pháp của Ngài, thì bấy giờ, Đức Giê-Hô-va sẽ đổ Thần của Ngài trên những người đó và Ngài sẽ khiến người ta biết các Lời của Ngài.

Ê-xê-chi-ên 36:22-30: **Vậy nên hãy nói cùng nhà Y-sơ-ra-ên rằng: Chúa Giê-hô-va phán như vầy: Hỡi nhà Y-sơ-ra-ên, ấy chẳng phải vì cớ các ngươi mà Ta làm cách ấy, nhưng vì cớ Danh thánh Ta mà các**

ngươi đã phạm trong các dân, là nơi các ngươi đã đi đến. Ta sẽ làm nên thánh Danh lớn của Ta, là Danh đã bị phạm trong các dân, giữa các dân đó các ngươi đã phạm Danh ấy. Chúa Giê-hô-va phán: Như vậy các dân tộc sẽ biết Ta là Đức Giê-hô-va, khi trước mắt chúng nó Ta sẽ được tỏ ra thánh bởi các ngươi. Ta sẽ thâu lấy các ngươi khỏi giữa các dân; Ta sẽ nhóm các ngươi lại từ mọi nước, và đem về trong đất riêng của các ngươi. Ta sẽ rưới nước trong trên các ngươi, và các ngươi sẽ trở nên sạch; Ta sẽ làm sạch hết mọi sự ô uế và mọi thần tượng của các ngươi. Ta sẽ ban lòng mới cho các ngươi, và đặt thần mới trong các ngươi. Ta sẽ cất lòng bằng đá khỏi thịt các ngươi, và ban cho các ngươi lòng bằng thịt. Ta sẽ đặt Thần Ta trong các ngươi, và khiến các ngươi noi theo luật lệ Ta, thì các ngươi sẽ giữ mạng lệnh Ta và làm theo. Các ngươi sẽ ở trong đất mà Ta đã ban cho tổ phụ các ngươi; các ngươi sẽ làm dân Ta, Ta sẽ làm Đức Chúa Trời các ngươi. Ta sẽ giải cứu các ngươi khỏi mọi sự ô uế; Ta sẽ gọi lúa mì tốt lên, khiến cho nảy nở thêm nhiều, và không giáng cho các ngươi sự đói kém. Ta sẽ thêm nhiều trái cây và hoa lợi của đồng ruộng, hầu cho các ngươi không vì đói kém chịu sự xấu hổ ở giữa các nước.

Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã hà sanh khí của Ngài vào trong lỗ mũi của thân hình bằng bụi đất dành cho linh hồn loài người và bấy giờ linh hồn linh hồn sống, hành động trong thân hình bằng bụi đất đó và được Lời Chúa gọi là một loài sanh linh, nghĩa là một linh hồn sống hành động trong một thân hình bằng bụi đất. Vì linh hồn của loài người cũng như của các thiên sứ do Đức Chúa Trời tạo nên là vô hình trước con mắt của mọi loài xác thịt, và như vậy, bất kỳ một loài sinh vật nào được gọi là động vật, thì loài đó có linh hồn sống, có ý muốn, có sự ao ước, có sự thèm muốn, có đặc tính riêng tuỳ theo loài.

Mặc dù lời văn tự chép là lỗ mũi, đó là theo sự suy tưởng của người dịch theo sự hiểu biết về hình dạng của loài người mà dịch thành lỗ mũi, là nơi người ta hít thở không khí, nhưng nguyên văn chép là ***mặt của người ta***, là bóng về việc, khi người ta đối diện với các mạng lệnh của Đức Chúa Trời, được tỏ ra qua sự công bố Lời của Đức Chúa Trời bởi các tôi tớ của Đức Chúa Trời rao giảng, thì Đức Thánh-Linh sẽ hiện diện và Ngài nhận biết linh hồn nào đang lắng nghe và có sự tin cậy Lời của Đức Chúa Trời, thì Đức Thánh-Linh sẽ thăm viếng linh hồn đó, như Lời Chúa đã chép:

Giăng 14:12-17: **Quả thật, quả thật, Ta nói cùng các ngươi, kẻ nào tin Ta, cũng sẽ làm việc Ta làm; lại cũng làm việc lớn hơn nữa, vì Ta đi về cùng Cha. Các ngươi nhân Danh Ta mà cầu xin điều chi mặc dầu, Ta sẽ làm cho, để Cha được sáng Danh nơi Con. Nếu các ngươi nhân Danh Ta xin điều chi, Ta sẽ làm cho. Nếu các ngươi yêu mến Ta, thì giữ gìn các điều răn của Ta. Ta lại sẽ nài xin Cha, Ngài sẽ ban cho các ngươi một Đấng Yên ủi khác, để ở với các ngươi đời đời, tức là Thần lẽ thật, mà thế gian không thể nhận lãnh được, vì chẳng thấy và chẳng biết Ngài; nhưng các ngươi biết Ngài, vì Ngài vẫn ở với các ngươi và sẽ ở trong các ngươi.**

Khi Thần của Đức Chúa Trời ngự vào trong lòng của người nào, thì linh hồn của người đó được Đức Thánh-Linh thăm viếng và Ngài sẽ thắp sáng ngọn đèn của Ngài nơi linh hồn đó và Ngài sẽ khiến cho linh hồn nhận biết các Lời của Ngài mà linh hồn đó đã nghe.

Châm ngôn 1:23: **Nhân vì Ta trách các ngươi, các ngươi khá trở lại; Kìa, Ta sẽ đổ thần linh Ta trên các ngươi; Ta sẽ làm cho các ngươi biết những Lời của Ta.**

Chỉ khi nào linh hồn của người ta được phục hồi sự sống, được nuôi dưỡng, được dạy dỗ theo Luật pháp của Đức Chúa Trời cho được trở nên con cái của Đức Chúa Trời, thì bấy giờ tên của linh hồn đó sẽ được ghi vào sổ của Đức Chúa Trời, mà chữ **trở nên một loài sanh linh** - **became**[H1961] **a living**[H2416] **soul**[H5315] như Lời Chúa đã chép trong Sáng thế ký 2 câu 7 trên, đó là chữ הָיָה - **hâyâh**, số 1961 của tiếng Hê-bơ-rơ, và chữ נֶפֶשׁ - **nephesh**, số 5315 ra từ chữ נָפַשׁ - **naphash**, số 5314 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***tạo vật bởi Đức Chúa Trời tạo nên có hồn sống, có hơi thở, có thân thể, có huyết sống, có ý muốn, có sự thèm muốn, có sự ao ước, có bổn tánh, có đặc tính riêng,***

Khi Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời giải cứu dân Y-sơ-ra-ên ra khỏi xứ Ê-díp-tô, Ngài đã đem dân Y-sơ-ra-ên tới một nơi được biệt riêng khỏi thế gian này, để tại nơi đó, họ được tiếp nhận Luật pháp của Đức Chúa Trời và tại đó, họ được dạy cách thờ phượng Đức Chúa Trời, cùng nhận biết dâng của tế lễ cho Đức Giê-Hô-Va, là bóng về sự linh hồn của người ta phải biết dùng Luật pháp công bình của Đức Chúa Trời mà cai trị thân thể

xác thịt mình, hầu cho thân thể đó được xứng đáng là đền thờ của Đức Chúa Trời, mà việc Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời **lập một cảnh vườn** gọi là Ê-đen đó là bóng về nơi Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời sẽ ban Luật pháp của Ngài cho dân Y-sơ-ra-ên, mà ý nghĩa của chữ **lập** đó là ***thiết lập, thành lập, tạo nên, nghĩ ra, đề ra, đặt ra, buộc chặt, gắn chặt, làm chủ một đồn điền,*** nghĩa là Luật pháp của Đức Chúa Trời sẽ tạo nên cho tuyển dân của Đức Chúa Trời ***một hàng rào vây quanh pháo đài, để bảo vệ, để che chở, để phòng thủ, để chống đỡ*** cho thân thể xác thịt của họ, là bóng về đền tạm của Đức Chúa Trời được vững vàng giữa thế gian mờ tối này, đó là ý nghĩa của chữ **cảnh vườn** được chép trong Sáng thế ký đoạn 2 câu 8; đó là chữ גָּן - **gan**, số 1588 ra từ chữ גָּנַן - **ganan**, số 1598 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***cái vườn, đất đai có hàng rào vây quanh, để che chở, để phòng thủ, để bảo vệ, bảo hộ, để chống giữ, vỏ bọc, cái bọc ngoài, để bao vây quân địch, luật sư bào chữa;***

Trong thực tế như Lời của Đức Chúa Trời đã chép, thì vườn Ê-đen của Đức Chúa Trời ở về hướng Đông, nhưng không chỉ rõ là hướng Đông đó là tính từ điểm nào, nếu như người ta không xác định vị trí thật của bốn con sông chảy ra từ vườn Ê-đen, thuộc về xứ Mê-sô-bô-ta-mi.

Nhưng chúng ta cũng biết rằng Lời của Đức Chúa Trời luôn mang ý nghĩa thần linh và sự sống, vì thế cho nên nếu chúng ta có thể nhận biết vườn Ê-đen trong thuộc thể thì chúng ta cũng biết vườn Ê-đen trong thuộc linh, là bóng về Luật pháp thánh khiết và công bình của Đức Chúa Trời, vì chỉ có vườn Ê-đen mới mang ý nghĩa hàng rào để bảo vệ linh hồn loài người khỏi quyền lực của sự tội và sự chết mà thôi.

Trong ngôn ngữ Hê-bơ-rơ, chữ **hướng đông** - **eastward**[H6924] chép trong Sáng thế ký 2 câu 8 trên, đó là chữ קֶדֶם- **qedem**, số 6924 ra từ chữ קָדַם- **qadam**, số 6923 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***phía đông, ở phía trước về thời gian, về nơi chốn, nói trước về điều sẽ xảy ra, đi trước, đến trước, điều người ta sẽ gặp, sẽ đối diện với, sẽ chạm trán với, điều đã thấy trước, đã biết trước, đã dự đoán trước, đã làm trước, đã chặn trước, đã giải quyết trước, đã đối phó;***

Nếu chúng ta đọc kỹ mạng lệnh mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã phán với Môi-se và Môi-se đã truyền dạy lại cho dân Y-sơ-ra-ên, thì chúng ta có thể thấy rõ mọi sự thuộc về sự sống lại và sự sống đời đời cho những người nào sẽ vâng giữ và tuân theo các mạng lệnh của Đức Giê-Hô-Va, đã được làm xong rồi trong sự biết trước của Đức Chúa Trời, như chữ **hướng đông** - **eastward**[H6924] đã chép trong Sáng thế ký đoạn 2 câu 8.

Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã dắt dân Y-sơ-ra-ên ra khỏi xứ Ê-díp-tô, là nhà nô-lệ và Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã đem họ tới nơi đồng vắng Si-nai và như vậy, xứ Ê-díp-tô nằm về hướng Tây của núi Si-nai và núi Si-nai nằm ở hướng Đông của xứ Ê-díp-tô. Núi Si-nai còn được gọi là núi của Hô-rếp, là núi của Đức Chúa Trời.

Tại núi Si-nai, từ trên trời Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã phán tiếng của Ngài xuống cho dân Y-sơ-ra-ên được nghe tiếng Ngài và cho họ được thấy sự vinh hiển của Đức Giê-Hô-Va trên đỉnh núi Si-nai. Tại núi Si-nai này, Đức Giê-Hô-Va đã cho Môi-se được gặp Ngài ở trên núi trong bốn mươi ngày và bốn mươi đêm, không chỉ một lần, mà tới hai lần, để Môi-se được tiếp kiến Đức Giê-Hô-Va và được Đức Giê-Hô-va chỉ cho thấy những vật trong thiên đàng, cùng được nhận lãnh hai bảng đá ghi chép Luật pháp của Đức Giê-Hô-Va để ban cho dân Y-sơ-ra-ên, cùng là cho tuyển dân của Đức Chúa Trời trải muôn đời, cho tới khi tận thế.

Tại nơi chân núi Si-nai, được gọi là đồng vắng Si-nai, dân Y-sơ-ra-ên được nhận lãnh Luật pháp của Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời và tại đó, họ được nghe các mạng lệnh cùng các sắc lệnh của Đức Chúa Trời và tại đó, dân Y-sơ-ra-ên được Đức Giê-Hô-Va lập Giao-ước lời thề về sự sống lại và sự sống đời đời cho những người nào trong dân Y-sơ-ra-ên mà tiếp nhận, vâng giữ và tuân theo Luật pháp của Đức Chúa Trời:

Xuất Ê-díp-tô Ký 19:1-6: **Tháng thứ ba, sau khi ra khỏi xứ Ê-díp-tô, trong ngày đó dân Y-sơ-ra-ên đến nơi đồng vắng Si-na-i. Từ Rê-phi-đim ra đi, đến nơi đồng vắng Si-na-i, đóng trại tại đó, đối diện cùng núi. Môi-se bèn lên đến Đức Chúa Trời, Đức Giê-hô-va ở trên núi gọi người mà phán rằng: Ngươi hãy nói như vầy cho nhà Gia-cốp, và tỏ điều này cho dân Y-sơ-ra-ên: Các ngươi đã thấy điều Ta làm cho người Ê-díp-tô, Ta chở các ngươi trên cánh chim đại bàng làm sao, và dẫn các ngươi đến cùng Ta thể nào. Vậy, bây giờ, nếu các ngươi vâng Lời Ta và giữ sự giao ước Ta, thì trong muôn dân, các ngươi sẽ thuộc riêng về Ta, vì cả thế gian đều thuộc về Ta. Các ngươi sẽ thành một nước thầy tế lễ, cùng một dân tộc thánh cho Ta. Bấy nhiêu Lời đó ngươi sẽ nói lại cùng dân Y-sơ-ra-ên.**

Lê-vi ký 18:1-5: **Đức Giê-hô-va lại phán cùng Môi-se rằng: Hãy nói cùng dân Y-sơ-ra-ên rằng: Ta là Giê-hô-va Đức Chúa Trời các ngươi. Các ngươi chớ làm theo những điều người ta làm hoặc tại xứ Ê-díp-**

tô, là nơi các ngươi đã kiều ngụ, hoặc tại xứ Ca-na-an, là xứ Ta dẫn các ngươi đi đến: chớ đi theo thói tục họ. Các ngươi hãy tuân mạng lệnh Ta, gìn giữ luật pháp Ta đặng noi theo: Ta là Giê-hô-va Đức Chúa Trời các ngươi. Vậy, hãy giữ luật pháp và mạng lệnh Ta, người nào làm theo, thì sẽ nhờ nó mà được sống: Ta là Đức Giê-hô-va.

Lời mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã phán với dân Y-sơ-ra-ên đó là mạng lệnh, là sắc lệnh, là hàng rào, là biên giới, là sự bảo vệ sự sống cho linh hồn của dân Ngài, mà dân Y-sơ-ra-ên là bóng về tuyển dân của Đức Chúa Trời, mà dân của Đức Chúa Trời không phải nói về xác thịt, nhưng là thuộc linh, được gọi là dân thầy tế lễ nhà vua, mà trong ý nghĩa của chữ **cảnh vườn** còn có nghĩa của ***sự bào chữa***, nghĩa là ***được chuộc tội, được bào chữa là vô tội*** thông qua quyền phép của Luật pháp mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã ban cho dân Y-sơ-ra-ên vâng giữ và làm theo. Còn ý nghĩa của chữ **thầy tế lễ** trong ngôn ngữ Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***người giảng Luật pháp, văn phòng luật sư, giáo sư luật***;

Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã chuẩn bị một môi trường sống cho tuyển dân của Ngài, để qua môi trường này, mà Ngài sẽ tìm được một dòng dõi thánh, một nước thầy tế lễ cho Ngài, vì chỉ có một dòng dõi thánh một nước thầy tế lễ mới đạt được tiêu chuẩn giống hệt như ảnh tượng của Đức Chúa Trời trong sự công bình và sự thánh sạch của Lẽ thật. Bấy giờ nước thầy tế lễ này mới có thể cai trị công việc do tay Đức Chúa Trời làm nên trên đất này mà thôi.

Sau khi Đức Giê-Hô-Va đã tạo nên loài người theo ảnh tượng của Ngài, bấy giờ Ngài mới đặt loài người mà Ngài đã tạo nên đó vào trong cảnh vườn Ê-đen, để trồng và giữ vườn.

Sáng thế ký 2:7-17: **Giê-hô-va Đức Chúa Trời bèn lấy bụi đất nắn nên hình người, hà sanh khí vào lỗ mũi; thì người trở nên một loài sanh linh. Đoạn, Giê-hô-va Đức Chúa Trời lập một cảnh vườn tại Ê-đen, ở về hướng Đông, và đặt người mà Ngài vừa dựng nên ở đó. Giê-hô-va Đức Chúa Trời khiến đất mọc lên các thứ cây đẹp mắt, và trái thì ăn ngon; giữa vườn lại có cây sự sống cùng cây biết điều thiện và điều ác. Một con sông từ Ê-đen chảy ra đặng tưới vườn; rồi từ đó chia ra làm bốn ngả. Tên ngả thứ nhất là Bi-sôn; ngả đó chảy quanh xứ Ha-vi-la, là nơi có vàng.Vàng xứ này rất cao; đó lại có nhũ hương và bích ngọc. Tên sông thứ nhì là Ghi-hôn, chảy quanh xứ Cu-sơ. Tên sông thứ ba là Hi-đê-ke, chảy về phía đông bờ cõi A-si-ri. Còn sông thứ tư là sông Ơ-phơ-rát. Giê-hô-va Đức Chúa Trời đem người ở vào cảnh vườn Ê-đen để trồng và giữ vườn. Rồi, Giê-hô-va Đức Chúa Trời phán dạy rằng: Ngươi được tự do ăn hoa quả các thứ cây trong vườn; nhưng về cây biết điều thiện và điều ác thì chớ hề ăn đến; vì một mai ngươi ăn chắc sẽ chết.**

Bản King James Version chép câu 7 đến câu 17 trên như sau: [7]**And the LORD**[H3068] **God**[H430] **formed**[H3335] **man**[H120] **of the dust**[H6083] **of the ground**[H127], **and breathed**[H5301] **into his nostrils**[H639] **the breath**[H5397] **of life**[H2416]; **and man**[H120] **became**[H1961] **a living**[H2416] **soul**[H5315]. [8]**And the LORD**[H3068] **God**[H430] **planted**[H5193] **a garden**[H1588] **eastward**[H6924] **in Eden**[H5731]; **and there**[H8033] **he put**[H7760] **the man**[H120] **whom**[H834] **he had formed**[H3335]. [9]**And out of the ground**[H127] **made the LORD**[H3068] **God**[H430] **to grow**[H6779] **every**[H3605] **tree**[H6086] **that is pleasant**[H2530] **to the sight**[H4758], **and good**[H2896] **for food**[H3978]; **the tree**[H6086] **of life**[H2416] **also in the midst**[H8432] **of the garden**[H1588], **and the tree**[H6086] **of knowledge**[H1847] **of good**[H2896] **and evil**[H7451]. [10]**And a river**[H5104] **went**[H3318] **out of Eden**[H5731] **to water**[H8248] **the garden**[H1588]; **and from thence**[H8033] **it was parted**[H6504], **and became**[H1961] **into four**[H702] **heads**[H7218]. [11]**The name**[H8034] **of the first**[H259] **is Pison**[H6376]: **that is it which compasseth**[H5437] **the whole**[H854-H3605] **land**[H776] **of Havilah**[H2341], **where**[H834-H8033] **there is gold**[H2091]; [12]**And the gold**[H2091] **of that land**[H776] **is good**[H2896]: **there**[H8033] **is bdellium**[H916] **and the onyx**[H7718] **stone**[H68]. [13]**And the name**[H8034] **of the second**[H8145] **river**[H5104] **is Gihon**[H1521]: **the same**[H1931] **is it that compasseth**[H5437] **the whole**[H854-H3605] **land**[H776] **of Ethiopia**[H3568]. [14]**And the name**[H8034] **of the third**[H7992] **river**[H5104] **is Hiddekel**[H2313]: **that is it which goeth**[H1980] **toward the east**[H6926] **of Assyria**[H804]. **And the fourth**[H7243] **river**[H5104] **is Euphrates**[H6578]. [15]**And the LORD**[H3068] **God**[H430] **took**[H3947] **the man**[H120], **and put**[H3240] **him into the garden**[H1588] **of Eden**[H5731] **to dress**[H5647] **it and to keep**[H8104] **it.** [16]**And the LORD**[H3068] **God**[H430] **commanded**[H6680] **the man**[H120], **saying**[H559], **Of every**[H3605] **tree**[H6086] **of the garden**[H1588] **thou mayest freely eat**[H398]: [17]**But of the tree**[H6086] **of the knowledge**[H1847] **of good**[H2896] **and evil**[H7451], **thou shalt not eat**[H398] **of it: for in the day**[H3117] **that thou eatest**[H398] **thereof thou shalt surely die**[H4191].

Chữ **đặt - put**[H7760] chép trong Sáng thế ký đoạn 2 câu 8, đó là chữ שׂוּם - **suwm**, số 7760 của tiếng Hê-bơ-rơ,

có nghĩa là: ***sự sắp đặt, sự đặt vào, sự chỉ định, sự buộc, sự đóng, sự dựng, sự chọn, sự bổ nhiệm, sự lập, sự quy định, sự bố trí, sự điều khiển, sự chi phối, sự cai quản sự ra lệnh, sự thiết lập, sự uỷ nhiệm, sự định đoạt, sự quyết định, sự đưa cho, trao cho, sự giao phó cho, sự đem lại, sự thay đổi, sự biến đổi;***

Chữ **loài người** - **the man**[H120] chép trong câu 8 trên, đó là chữ אָדָם - **'adam**, số 120 ra từ chữ אָדַם- **adam**, số 119 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***loài người, người nam, người đầu tiên được tạo nên trên đất này; để trở nên đỏ, để nhuộm đỏ, khiến cho tỏ ra màu đỏ, để bày tỏ huyết trên mặt, chịu sự cọ xát để tỏ ra màu đỏ,***

Nếu chúng ta để ý vào Lời Chúa đã chép về loài người (A-đam), thì chúng ta sẽ hiểu rõ giá trị của chữ **loài người** này, vì ngôn ngữ Hê-bơ-rơ đã tỏ cho chúng ta biết rằng, Đức Chúa Trời chỉ tạo nên một người mà thôi, nên chữ **the man**[H120] được chép đây đã chỉ ra rằng, vì Đức Chúa Trời muốn có một dòng dõi thánh, nên Ngài chỉ tạo nên một người mà thôi, mà chữ **the man**[H120] được chép này chỉ ra một người duy nhất, một tiêu chuẩn duy nhất, để từ một người duy nhất, một dòng giống duy nhất và với một môi trường duy nhất không thể thay đổi dành cho loài người được phát triển từ người đầu tiên này, mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời có một dòng dõi thánh, một nước thầy tế lễ cho Ngài. Như vậy, mọi sự được chép về loài người (A-đam), từ các mạng lệnh của Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã phán với A-đam cùng với dòng dõi ra từ A-đam và những sự đã định cho A-đam, những sự đã xảy đến với A-đam hoặc tốt, hoặc xấu thì cũng sẽ xảy đến với dòng dõi ra từ A-đam vậy.

Chúng ta có thể thấy lẽ thật này được tỏ ra qua Môi-se và qua tiên tri Ma-la-chi.

Xuất Ê-díp-tô Ký 19:1-6: **Tháng thứ ba, sau khi ra khỏi xứ Ê-díp-tô, trong ngày đó dân Y-sơ-ra-ên đến nơi đồng vắng Si-na-i. Từ Rê-phi-đim ra đi, đến nơi đồng vắng Si-na-i, đóng trại tại đó, đối diện cùng núi. Môi-se bèn lên đến Đức Chúa Trời, Đức Giê-hô-va ở trên núi gọi người mà phán rằng: Ngươi hãy nói như vầy cho nhà Gia-cốp, và tỏ điều này cho dân Y-sơ-ra-ên: Các ngươi đã thấy điều Ta làm cho người Ê-díp-tô, Ta chở các ngươi trên cánh chim đại bàng *(on eagles' wings)* làm sao, và dẫn các ngươi đến cùng Ta thể nào. Vậy, bây giờ, nếu các ngươi vâng Lời Ta và giữ sự giao ước Ta, thì trong muôn dân, các ngươi sẽ thuộc riêng về Ta, vì cả thế gian đều thuộc về Ta. Các ngươi sẽ thành một nước thầy tế lễ, cùng một dân tộc thánh cho Ta. Bấy nhiêu Lời đó ngươi sẽ nói lại cùng dân Y-sơ-ra-ên.**

Ma-la-chi 2:15: **Vả, hơi sống của Đức Chúa Trời dầu có dư dật, chỉ làm nên một người mà thôi. Nhưng vì sao chỉ làm một người? Ấy là vì tìm một dòng dõi thánh. Vậy các ngươi khá cẩn thận trong tâm thần mình; chớ đãi cách phỉnh dối với vợ mình lấy lúc tuổi trẻ.**

Chữ **để trồng** - **to dress**[H5647] chép trong câu 15 trên, đó là chữ עָבַד - **'abad**, số 5647 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***để làm việc, để phục vụ, để đáp ứng mục đích, để trau dồi, để chuẩn bị, để khiến mình trở nên bầy tôi trung thành, để bắt buộc phải làm việc và lao động, điều được đặt ra để dắt dẫn vào sự phục vụ, để rèn tập để trở nên người thờ phượng;***

Chữ **giữ** - **to keep**[H8104] chép trong Sáng thế ký 2 câu 15 trên, đó là chữ שָׁמַר- **shamar**, số 8104 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***sự gìn giữ, sự bảo quản, sự bảo vệ, sự tuân theo, sự canh chừng, sự canh gác, sự không để cho bị thiếu hụt hay là mất đi, sự quan sát, sự nhận xét, sự tôn trọng, sự chú ý giữ, chịu trách nhiệm về nó, theo dõi và ngăn chặn mọi sự xấu không để cho xảy ra, duy trì, ghi nhớ, kỷ niệm, tán dương, ca tụng, quan tâm đến;***

Theo ý nghĩa của danh A-đam mà chúng ta được biết bởi sự tỏ ra của Đức Thánh-Linh, là Thần Lẽ thật, hết thảy loài người sanh ra từ A-đam, dù thân thể xác thịt của người đó được cha mẹ người ấy đặt tên như thế nào, thì linh hồn người đó vẫn là A-đam và linh hồn của người ấy sẽ phải vượt qua tất cả những sự mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã chỉ định, đã sắp đặt (trong vườn Ê-đen của Đức Chúa Trời) cho mình và linh hồn của mỗi người sẽ phải chịu trách nhiệm với mọi sự mà người ấy đã làm trong khi còn sống trong thân thể xác thịt bằng bụi đất này, hoặc sẽ được sự sống đời đời với một danh mới tương ứng với công việc mà linh hồn đã làm theo tiêu chuẩn của Lời Đức Giê-Hô-Va, hoặc sẽ chết đời đời nơi hoả ngục, nếu linh hồn đó không đạt tiêu chuẩn mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã phán với A-đam từ lúc ban đầu, không có sự tây vị, như Kinh-Thánh đã chép.

Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã biết trước sự sa ngã và chết của A-đam, người đầu tiên được Đức Giê-Hô-Va tạo nên trên đất này và chúng ta thấy rõ điều này qua tên mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã đặt cho loài người, và chúng ta cũng thấy được kế hoạch của Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời dành cho loài người, tức là cho dòng dõi ra từ A-đam đầu tiên này, đó là loài người ra từ A-đam này sẽ được nhuộm đỏ, mang ý nghĩa bóng về sự được chuộc lại bằng huyết của Đức Chúa Jêsus Christ, Chiên con của Đức Chúa Trời chí cao và chúng ta cũng thấy được mục đích ban đầu mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã quyết định tạo nên loài người theo ảnh tượng của

Ngài là không hề thay đổi, đó là loài người phải trở nên đỏ, phải bày tỏ huyết trên mặt của mình, tức là sự sống thật phải được tỏ ra qua môi miệng của người ta.

Chúng ta hãy xem Lời Đức Giê-Hô-Va đã chép gì về lẽ thật này:

Giăng 1:1-5: **Ban đầu có Lời *(the Word)*, Lời *(the Word)* ở cùng Đức Chúa Trời, và Lời *(the Word)* là Đức Chúa Trời. Ban đầu Ngài ở cùng Đức Chúa Trời - *The same was in the beginning with God* - Muôn vật bởi Ngài *(Lời của Đức Chúa Trời)* làm nên, chẳng vật chi đã làm nên mà không bởi Ngài *(Lời của Đức Chúa Trời)*. Trong Ngài *(Lời của Đức Chúa Trời)* có sự sống, sự sống là sự sáng của loài người. Sự sáng soi trong tối tăm, tối tăm chẳng hề nhận lấy sự sáng.**

Ma-thi-ơ 5:14-16: **Các ngươi là sự sáng của thế gian; một cái thành ở trên núi thì không khi nào bị khuất được: cũng không ai thắp đèn mà để dưới cái thùng, song người ta để trên chân đèn, thì nó soi sáng mọi người ở trong nhà. Sự sáng các ngươi hãy soi trước mặt người ta như vậy, đặng họ thấy những việc lành của các ngươi, và ngợi khen Cha các ngươi ở trên trời.**

1 Phi-e-rơ 1:1-2: **Phi-e-rơ, sứ đồ của Đức Chúa Jêsus Christ, gửi cho những người kiều ngụ rải rác trong xứ Bông, Ga-la-ti, Cáp-ba-đốc, A-si và Bi-thi-ni, là những người được chọn, theo sự biết trước của Đức Chúa Trời, là Đức Chúa Cha, và được nên thánh bởi Đức Thánh Linh, đặng vâng phục Đức Chúa Jêsus Christ và có phần trong sự rải huyết Ngài: nguyền xin ân điển và bình an thêm lên cho anh em!**

1 Phi-e-rơ 2:9-10: **Nhưng anh em là dòng giống được lựa chọn, là chức thầy tế lễ nhà vua, là dân thánh là dân thuộc về Đức Chúa Trời, hầu cho anh em rao giảng nhân đức của Đấng đã gọi anh em ra khỏi nơi tối tăm, đến nơi sáng láng lạ lùng của Ngài; anh em ngày trước không phải là một dân, mà bây giờ là dân Đức Chúa Trời, trước không được thương xót, mà bây giờ được thương xót.**

Chúng ta hãy Kinh-Thánh chép gì về quyết định của Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời, Đấng đã tạo loài người ở trên trái đất này, liên quan đến việc Đức Giê-Hô-Va **lập một cảnh vườn** mà Ngài gọi **vườn** đó là **Ê-đen**.

Sáng thế ký 8:13-22: **Nhằm năm sáu trăm một của đời Nô-ê, ngày mồng một, tháng giêng, nước đã giật bày mặt đất khô; Nô-ê bèn giở mui tàu mà nhìn; này, mặt đất đã se. Đến tháng hai, ngày hai mươi bảy, đất đã khô rồi. Đức Chúa Trời bèn phán cùng Nô-ê rằng: Hãy ra khỏi tàu, ngươi, vợ các con và các dâu ngươi. Hãy thả ra với ngươi mọi vật sống của các xác thịt đã ở cùng ngươi: nào chim, nào thú, nào côn trùng bò trên đất, hầu cho chúng nó sanh sản, và thêm nhiều trên mặt đất. Vậy, Nô-ê cùng vợ người, các con trai và các dâu người ra khỏi tàu. Các thú, rắn, chim cùng mọi vật hành động trên mặt đất tùy theo giống đều ra khỏi tàu. Nô-ê lập một bàn thờ cho Đức Giê-hô-va. Người bắt các súc vật thanh sạch, các loài chim thanh sạch, bày của lễ thiêu dâng lên bàn thờ. Đức Giê-hô-va hưởng lấy mùi thơm và nghĩ thầm rằng: Ta chẳng vì loài người mà rủa sả đất nữa, vì tâm tánh loài người vẫn xấu xa từ khi còn tuổi trẻ; Ta cũng sẽ chẳng hành các vật sống như Tta đã làm. Hễ đất còn, thì mùa gieo giống cùng mùa gặt hái, lạnh và nóng, mùa hạ cùng mùa đông, ngày và đêm, chẳng bao giờ tuyệt được.**

Chữ **nghĩ thầm - said**[H559] **in his heart**[H3820] chép trong câu 21 trên, có nghĩa là ***nói trong lòng***, và chữ **nói - said**[H559] đó là chữ **אָמַר - 'amar,** số 559 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***tự thề trong lòng, tự hứa trong lòng, tự bày tỏ ra, sự bổ nhiệm, sự chỉ định, sự quyết định, sự chọn, sự lập, sự khẳng định, sự quả quyết, sự ao ước;***

Điều Đức Giê-Hô-Va đã nói trong lòng (nghĩ thầm) đó chính là sự Đức Giê-Hô-Va đã **lập một cảnh vườn** để tại nơi vườn đó mà Ngài sẽ có được một dòng dõi thánh theo ý Ngài muốn.

Chữ **lập - planted**[H5193] chép trong Sáng thế ký 2 câu 8, đó là chữ **נָטַע - nata**, số 5193 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***sự thiết lập, thành lập, tạo nên, nghĩ ra, đề ra, đặt ra, buộc chặt, gắn chặt, làm chủ một đồn điền;***

Như chúng ta đã biết mọi sự dưới trời này đều do Đức Giê-Hô-Va tạo nên và có, chẳng có điều gì mới ở trước mặt Đức Chúa Trời, vì Ngài tạo nên muôn vật theo ý muốn tốt lành của Ngài, như Lời Chúa có chép:

Truyền đạo 1:9-10: **Điều chi đã có, ấy là điều sẽ có; điều gì đã làm, ấy là điều sẽ làm nữa; chẳng có điều gì mới ở dưới mặt trời. Nếu có một vật chi mà người ta nói rằng: Hãy xem, cái này mới, vật ấy thật đã có rồi trong các thời đời trước ta.**

Cảnh vườn Ê-đen đó là bóng về tấm lòng của loài người là nơi mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã quyết định sẽ đặt Luật pháp thánh khiết và công bình của Ngài, mà trước hết là ban cho dân Y-sơ-ra-ên và như chúng ta đã biết, hướng Đông mà Đức Giê-Hô-va đã đặt vườn Ê-đen tại đó là nói trước về nơi mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời sẽ ban Luật pháp của Ngài cho dân Y-sơ-ra-ên tại núi Si-nai và trong cuốn sách Luật pháp của Đức Chúa

Trời đó có các loài cây mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời sẽ khiến con mắt của loài người được thấy, cả điều thiện và điều ác cùng mọi sự thuộc về sự sống của loài người cả xác thịt và linh hồn cùng được chép ở trong đó.

Chữ **hướng đông** - **eastward**[H6924] chép trong Sáng thế ký 2 câu 8, đó là chữ קֶדֶם-**qedem**, số 6924 ra từ chữ קָדַם- **qadam**, số 6923 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***phía đông, ở phía trước về thời gian, về nơi chốn, nói trước về điều sẽ xảy ra, đi trước, đến trước, điều người ta sẽ gặp, sẽ đối diện với, sẽ chạm trán với, điều đã thấy trước, đã biết trước, đã dự đoán trước, đã làm trước, chặn trước, đã giải quyết trước, đã đối phó;***

Ý nghĩa mầu nhiệm của chữ **hướng Đông** là nói trước cho hết thảy loài người sẽ được sanh ra trên đất này cho tới khi tận thế, nghĩa là hướng mà hết thảy mọi con mắt của loài người đều phải nhìn vào, nhìn thấy và được vào được trong nơi mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã định cho, bởi vì Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời biết rằng, hễ người nào được vào trong vườn đó và **biết trồng** và **giữ vườn** đó theo ý muốn của Đức Chúa Trời, thì linh hồn đó sẽ được phục hồi sự sống mình và chính quyền phép của cây sự sống trong vườn đó sẽ khiến cho linh hồn đó thắng sự chết, mà được sự sống lại và sự sống đời đời và bấy giờ, linh hồn đó sẽ nhận được phần thưởng cho sự vâng theo tiếng phán của Đức Chúa Trời mà được trở nên con cái của Đức Chúa Trời, như Lời Chúa đã chép.

Giăng 3:1-8: **Trong vòng người Pha-ri-si, có người tên là Ni-cô-đem, là một người trong những kẻ cai trị dân Giu-đa. Ban đêm, người này đến cùng Đức Chúa Jêsus mà nói rằng: Thưa thầy, chúng tôi biết thầy là giáo sư từ Đức Chúa Trời đến; vì những phép lạ thầy đã làm đó, nếu Đức Chúa Trời chẳng ở cùng, thì không ai làm được. Đức Chúa Jêsus cất tiếng đáp rằng: Quả thật, quả thật, Ta nói cùng ngươi, nếu một người chẳng sanh lại, thì không thể thấy được nước Đức Chúa Trời. Ni-cô-đem thưa rằng: Người đã già thì sanh lại làm sao được? Có thể nào trở vào lòng mẹ và sanh lần thứ hai sao? Đức Chúa Jêsus đáp rằng: Quả thật, quả thật, Ta nói cùng ngươi, nếu một người chẳng nhờ nước và Thánh Linh mà sanh, thì không được vào nước Đức Chúa Trời. Hễ chi sanh bởi xác thịt là xác thịt; hễ chi sanh bởi Thánh Linh là thần. Chớ lấy làm lạ về điều Ta đã nói với ngươi: Các ngươi phải sanh lại. Gió muốn thổi đâu thì thổi, ngươi nghe tiếng động; nhưng chẳng biết gió đến từ đâu và cũng không biết đi đâu. Hễ người nào sanh bởi Thánh Linh thì cũng như vậy.**

Khải huyền 2:7: **Ai có tai, hãy nghe Lời Đức Thánh Linh phán cùng các Hội thánh rằng: Kẻ nào thắng, Ta sẽ cho ăn trái cây sự sống ở trong Ba-ra-đi của Đức Chúa Trời.**

Khải huyền 2:11: **Ai có tai, hãy nghe Lời Đức Thánh Linh phán cùng các Hội thánh rằng: Kẻ nào thắng, sẽ chẳng bị hại gì về lần chết thứ hai.**

Khải huyền 2:17: **Ai có tai, hãy nghe Lời Đức Thánh Linh phán cùng các Hội thánh: Kẻ nào thắng, Ta sẽ ban cho ma-na đang giấu kín; và Ta sẽ cho nó hòn sỏi trắng, trên đó có viết một tên mới, ngoài kẻ nhận lấy không ai biết đến.**

Khải huyền 2:26: **Kẻ nào thắng, và giữ các việc của Ta đến cuối cùng, Ta sẽ ban cho quyền trị các nước: kẻ đó sẽ cai trị bằng một cây gậy sắt, và sẽ phá tan các nước như đồ gốm, khác nào chính Ta đã nhận quyền cai trị đó nơi Cha Ta. Ta sẽ cho kẻ ấy ngôi sao mai.**

Khải huyền 3:5: **Kẻ nào thắng, sẽ được mặc áo trắng như vậy. Ta sẽ không xóa tên người khỏi sách sự sống và sẽ nhận danh người trước mặt Cha Ta, cùng trước mặt các thiên sứ Ngài.**

Khải huyền 3:12: **Kẻ nào thắng, Ta sẽ cho làm trụ trong đền Đức Chúa Trời Ta, và người sẽ không ra khỏi đó nữa; Ta lại sẽ lấy Danh Đức Chúa Trời Ta, danh của thành Đức Chúa Trời Ta, là Giê-ru-sa-lem mới từ trên trời, bởi Đức Chúa Trời Ta mà xuống, cùng Danh mới Ta, mà viết trên người.**

Khải huyền 3:21: **Kẻ nào thắng, Ta sẽ cho ngồi với Ta trên ngôi Ta, như chính Ta đã thắng và ngồi với Cha Ta trên ngôi Ngài.**

Khải huyền 21:7: **Kẻ nào thắng sẽ được những sự ấy làm cơ nghiệp, Ta sẽ làm Đức Chúa Trời người và người sẽ làm con Ta.**

Bây giờ chúng ta cùng đến với ý nghĩa của chữ **Ê-đen** mà Đức Giê-Hô-va đã đặt tên cho cảnh vườn mà Ngài đã tạo nên để đặt loài người vào đó để trồng và giữ vườn, mà cảnh vườn này người ta không thể tìm thấy trên trái đất này, vì cái vườn thật đó là ở trong lòng, nơi linh hồn của những người nào thật lòng tin cậy Danh của Đức Chúa Jêsus Christ và yêu mến Lời của Đức Chúa Trời. Vì kể từ sau cơn nước lụt xảy ra trên đất này, thì vườn Ê-đen trong thuộc thể đã không còn trên đất này nữa, nhưng vì Lời của Đức Chúa Trời luôn mang ý nghĩa thần linh và sự sống, là bóng về những sự hằng còn trong Đức Chúa Trời, nên nếu chúng ta chú ý vào các mạng

lệnh mà Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã phán thì chúng ta sẽ nhận biết vườn Ê-đen thật đó chính là cái lòng, là linh hồn loài người. Chính Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời sẽ trồng cây của sự sống trong lòng và trong trí của những người nào tin Ngài và yêu mến Danh Ngài, vì trái của cây sự sống đó sẽ gìn giữ tấm lòng của người nào trồng và giữ (vườn) tấm lòng của mình trong sạch theo Luật pháp của Đức Chúa Trời.

Ê-sai 58:1-14: **Hãy kêu to lên, đừng dứt; hãy cất tiếng lên như cái loa; rao bảo tội lỗi dân Ta cho nó, và rao bảo sự gian ác nhà Gia-cốp cho nhà ấy! Ngày ngày họ tìm kiếm Ta và muốn biết đường lối Ta; như dân đã theo sự công bình và chưa từng bỏ luật pháp của Đức Chúa Trời mình! Họ cầu hỏi Ta sự đoán xét công bình; và vui lòng gần gũi Đức Chúa Trời, mà rằng: Sao chúng tôi kiêng ăn mà Chúa chẳng đoái xem? sao chúng tôi chịu dằn lòng mà Chúa chẳng biết đến? Này, trong ngày các ngươi kiêng ăn, cũng cứ tìm sự đẹp ý mình, và làm khổ cho kẻ làm thuê. Thật, các ngươi kiêng ăn để tìm sự cãi cọ tranh cạnh, đến nỗi nắm tay đánh nhau cộc cằn; các ngươi kiêng ăn trong ngày như vậy, thì tiếng các ngươi chẳng được nghe thấu nơi cao. Đó há phải là sự kiêng ăn mà Ta chọn lựa, há phải là ngày người ta dằn lòng mình đâu? Cúi đầu như cây sậy, nằm trên bao gai và trên tro, đó há phải điều ngươi gọi là kiêng ăn, là ngày đẹp lòng Đức Giê-hô-va sao? Sự kiêng ăn mà Ta chọn lựa, há chẳng phải là bẻ những xiềng hung ác, mở những trói của ách, thả cho kẻ bị ức hiếp được tự do, bẻ gãy mọi ách, hay sao? Há chẳng phải là chia bánh cho kẻ đói, đem những kẻ nghèo khổ đã bị đuổi đi về nhà mình, khi thấy kẻ trần truồng thì mặc cho, và chớ hề trở trinh những kẻ cốt nhục mình, hay sao? Bấy giờ sự sáng ngươi sẽ hừng lên như sự sáng ban mai, ngươi sẽ được chữa lành lập tức; sự công bình ngươi đi trước mặt ngươi, sự vinh hiển của Đức Giê-hô-va sẽ gìn giữ sau ngươi. Bấy giờ ngươi cầu, Đức Giê-hô-va sẽ ứng; ngươi kêu, Ngài sẽ phán rằng: Có Ta đây! Nếu ngươi cất bỏ cái ách khỏi giữa ngươi, không chỉ tay và không nói bậy; nếu ngươi mở lòng cho kẻ đói, và làm no kẻ khốn khổ, thì sự sáng ngươi sẽ sáng ra trong tối tăm, và sự tối tăm ngươi sẽ như ban trưa. Đức Giê-hô-va sẽ cứ dắt đưa ngươi; làm cho ngươi no lòng giữa nơi khô hạn lớn; làm cho cứng mạnh các xương ngươi, ngươi sẽ như vườn năng tưới, như nước suối chẳng hề khô vậy. Những kẻ ra từ ngươi sẽ dựng lại nơi đổ nát ngày xưa; ngươi sẽ lập lại các nền của nhiều đời trước. Người ta sẽ xưng ngươi là Kẻ tu bổ sự hư hoại, và là Kẻ sửa đường lại cho người ở. Nếu ngươi ngừa giữ chân mình trong ngày Sa-bát, không làm vừa ý mình trong ngày thánh của Ta; nếu ngươi xưng ngày Sa-bát là ngày vui thích, coi ngày thánh của Đức Giê-hô-va là đáng kính; nếu ngươi tôn trọng ngày đó, không đi đường riêng mình, không theo ý riêng mình, và không nói lời riêng mình, bấy giờ ngươi sẽ lấy Đức Giê-hô-va làm vui thích, Ta sẽ làm cho ngươi cưỡi lên các nơi cao trên đất, và lấy sản nghiệp của Gia-cốp, tổ phụ ngươi, mà nuôi ngươi; vì miệng Đức Giê-hô-va đã phán vậy.**

Giê-rê-mi 31:33: **Đức Giê-hô-va phán: Này là giao ước mà Ta sẽ lập với nhà Y-sơ-ra-ên sau những ngày đó. Ta sẽ đặt luật pháp Ta trong bụng chúng nó và chép vào lòng. Ta sẽ làm Đức Chúa Trời chúng nó, chúng nó sẽ làm dân Ta.**

1 Cô-rinh-tô 3:5-15: **Thế thì, A-bô-lô là ai, và Phao-lô là ai? Ấy là kẻ tôi tớ, mà bởi kẻ đó anh em đã tin cậy, y theo Chúa đã ban cho mọi người. Tôi đã trồng, A-bô-lô đã tưới, nhưng Đức Chúa Trời đã làm cho lớn lên. Vậy, người trồng kẻ tưới, đều không ra gì, song Đức Chúa Trời là Đấng làm cho lớn lên. Người trồng, kẻ tưới, đều bằng nhau; ai nấy sẽ nhận phần thưởng tùy theo việc mình đã làm. Vả, chúng tôi là bạn cùng làm việc với Đức Chúa Trời; anh em là ruộng của Đức Chúa Trời cày, nhà của Đức Chúa Trời xây. Theo ơn Đức Chúa Trời ban cho tôi, tôi đã lập nền như một tay thợ khéo, mà có kẻ khác cất lên trên; nhưng ai nấy phải cẩn thận về sự mình xây trên nền đó. Vì, chẳng ai có thể lập một nền khác ngoài nền đã lập, là Đức Chúa Jêsus Christ. Nếu có kẻ lấy vàng, bạc, bửu thạch, gỗ, cỏ khô, rơm rạ mà xây trên nền ấy, thì công việc của mỗi người sẽ bày tỏ ra. Ngày đến sẽ tỏ tường công việc đó; nó sẽ trình ra trong lửa, và công việc của mỗi người đáng giá nào, lửa sẽ chỉ ra. Ví bằng công việc của ai xây trên nền được còn lại, thì thợ đó sẽ lãnh phần thưởng mình. Nếu công việc họ bị thiêu hủy, thì mất phần thưởng. Còn về phần người đó, sẽ được cứu, song dường như qua lửa vậy.**

Theo cách hiểu của người nhà nông, thì tự cái vườn sẽ trở nên hoang loạn nếu không có người trồng, tỉa, chăm sóc. Nhưng khi cái vườn được người ta chăm sóc đúng theo tiêu chuẩn của người chủ vườn, thì chính những người trồng và giữ vườn đó sẽ nhận được phần thưởng cho công lao của mình, vì bông trái của cảnh vườn đó là để cung cấp dinh dưỡng cho sự sống của loài người và như vậy, sức sự sống của những người trồng và giữ

vườn đó sẽ được bảo vệ và những người đó sẽ cảm nhận được những sự tốt lành, như ý nghĩa của chữ **Ê-đen** đó là chữ עֵדֶן- **Eden**, số 5731 của tiếng Hê-bơ-rơ, có nghĩa là: ***khoái lạc, niềm vui thích, điều thích thú, ý muốn, ý thích, làm vui thích, làm vui sướng, dễ chịu, vừa ý;***

Chúng ta hãy xem Lời Chúa đã chép gì về ý nghĩa thật của chữ Ê-đen này, nếu loài người làm theo ý muốn của Đức Chúa Trời, tức là cẩn thận canh giữ tấm lòng của mình theo tiêu chuẩn của Lời Đức Chúa trời.

Châm ngôn 4:23: **Khá cẩn thận giữ tấm lòng của con hơn hết, vì các nguồn sự sống do nơi nó mà ra.**

Giê-Hô-Va Đức Chúa Trời đã gọi cảnh vườn mà Ngài lập nên cho loài người ở trong đó là ***vườn vui thích***, là Ê-đen, nghĩa là Đức Giê-Hô-va thấy quyết định ban Luật pháp của Thánh-Linh sự sống của Ngài cho loài người, để loài người sẽ nhờ sự vâng giữ và tuân theo các mạng lệnh của Ngài, làm sự vui thích của Ngài, bởi vì quyền phép của Luật pháp của Thánh-Linh sự sống mà Ngài đã quyết định ban cho loài người đó, sẽ đem lại sự giải cứu, sự giải phóng cho thân thể xác thịt của loài người, cùng ban sự sống lại và sự sống đời đời cho linh hồn của loài người, tức là cho những người nghe theo tiếng phán của Đức Chúa Trời mà vâng giữ và làm theo các mạng lệnh của Ngài, mà ý nghĩa của sự trồng và giữ vườn đó là bóng.

Châm ngôn 2:1-10: **Hỡi con, nếu con tiếp nhận Lời Ta, dành giữ mạng lệnh Ta nơi lòng con, để lắng tai nghe sự khôn ngoan, và chuyên lòng con về sự thông sáng; Phải nếu con kêu cầu sự phân biện, và cất tiếng lên cầu xin sự thông sáng, nếu con tìm nó như tiền bạc, và kiếm nó như bửu vật ẩn bí, bấy giờ con sẽ hiểu biết sự kính sợ Đức Giê-hô-va, và tìm được điều tri thức của Đức Chúa Trời. Vì Đức Giê-hô-va ban cho sự khôn ngoan; từ miệng Ngài ra điều tri thức và thông sáng. Ngài dành ơn cứu chuộc cho người ngay thẳng; Ngài là thuẫn đỡ của người làm theo sự đoan chánh, phù hộ các lối của người công bình, và giữ gìn đường của thánh đồ Ngài. Bấy giờ con sẽ hiểu biết sự công bình, sự lý đoán, sự chánh trực, và các nẻo lành. Vì sự khôn ngoan sẽ vào trong lòng con, và linh hồn con sẽ lấy sự hiểu biết làm vui thích.**

Châm ngôn 3:1-18: **Hỡi con, chớ quên sự khuyên dạy của Ta, lòng con khá giữ các mạng lệnh của Ta; Vì nó sẽ thêm cho con lâu ngày, số năm mạng sống, và sự bình an. Sự nhân từ và lẽ thật, chớ để lìa bỏ con; Hãy đeo nó vào cổ, ghi nó nơi bia lòng con; Như vậy, trước mặt Đức Chúa Trời và loài người Con sẽ được ơn và có sự khôn ngoan thật. Hãy hết lòng tin cậy Đức Giê-hô-va, chớ nương cậy nơi sự thông sáng của con; Phàm trong các việc làm của con, khá nhận biết Ngài, thì Ngài sẽ chỉ dẫn các nẻo của con. Chớ khôn ngoan theo mắt mình; Hãy kính sợ Đức Giê-hô-va, và lìa khỏi sự ác: Như vậy, cuống rốn con sẽ được mạnh khỏe, và xương cốt con được mát mẻ. Hãy lấy tài vật và huê lợi đầu mùa của con, mà tôn vinh Đức Giê-hô-va; Vậy, các vựa lẫm con sẽ đầy dư dật, và những thùng của con sẽ tràn rượu mới. Hỡi con, chớ khinh điều sửa phạt của Đức Giê-hô-va,chiềm lòng khi Ngài quở trách; Vì Đức Giê-hô-va yêu thương ai thì trách phạt nấy. Như một người cha đối cùng con trai yêu dấu mình. Người nào tìm đặng sự khôn ngoan, và được sự thông sáng, có phước thay! Vì thà được nó hơn là được tiền bạc, hoa lợi nó sanh ra tốt hơn vàng ròng. Sự khôn ngoan quý báu hơn châu ngọc, chẳng một bửu vật nào con ưa thích mà sánh kịp nó được. Tay hữu nó cầm sự trường thọ, còn trong tay tả, có sự giàu có và vinh hiển. Các nẻo nó vốn là nẻo khoái lạc, và các lối nó cả điều bình an. Nó là cây sự sống cho ai nắm lấy nó; Người nào cầm giữ nó đều được phước hạnh.**

Châm ngôn 8:31-36: **Ta lấy làm vui vẻ về chỗ có người ở trên trái đất của Ngài, và sự vui thích Ta ở nơi con cái loài người. Vậy, bây giờ, các con ơi! hãy nghe Ta; Ai giữ đạo Ta lấy làm có phước thay. Khá nghe Lời khuyên dạy, và ở khôn ngoan, chớ nên từ chối nó. Người nào nghe Lời Ta, hằng ngày tỉnh thức tại nơi cửa Ta, và chờ đợi ở bên các trụ cửa Ta, lấy làm có phước thay. Vì hễ ai tìm được Ta, thì gặp sự sống, và sẽ được ơn của Đức Giê-hô-va; Nhưng ai phạm đến Ta, làm hại cho linh hồn mình; Còn kẻ nào ghét Ta, ắt ưa thích sự chết.**